

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА

ВП НУБіП України "НАТІ" **РОБОТА** ВП НУБіП України "НАТІ"

15.22– КР. 36 «С» 2024.04.02.010 ПЗ

ВП НУБіП України "НАТІ" **БЕРЕЖНЯКА МАКСИМА ІВАНОВИЧА** ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України «НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет агротехнологій та економіки

ВП НУБіП України "НАТІ"

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
обліку і оподаткування

Наталія ЦАРУК

« ____ » _____ 2024 р.

ВП НУБіП України "НАТІ" БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Бухгалтерський облік і аудит операцій з покупцями та
замовниками»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Гарант освітньої програми
к.е.н, доцент

Наталія ЦАРУК

_____
(підпис)

ВП НУБіП України "НАТІ" Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

д.е.н, професор

Петро СУК

_____
(підпис)

Виконав

Максим БЕРЕЖНЯК

_____
(підпис)

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

НІЖИН – 2024

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет агротехнологій та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і оподаткування
_____ к.е.н., доцент **Наталія ЦАРУК**

ВП НУБіП України "НАТІ" «____» _____ 2024 р. ВП НУБіП України "НАТІ"

З А В Д А Н Н Я

на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студенту

Бережняку Максиму Івановичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

ВП НУБіП України "НАТІ" Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» ВП НУБіП України "НАТІ"

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи «Бухгалтерський облік і аудит операцій з покупцями та замовниками»

затверджена наказом директора ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» від «02» 04. 2024 № 36 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 03.06.2024 р.

ВП НУБіП України "НАТІ" Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи річні звіти підприємства, ВП НУБіП України "НАТІ"

літературні джерела вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчі і нормативно-правові акти

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Економіко-правові засади здійснення операцій з розрахунками з покупцями та замовниками;

2. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками ДП «Красносільське-молоко»;

3. Аудит розрахунків з покупцями та замовниками у ДП «Красносільське-молоко»

Дата видачі завдання «08» 04. 2024 р.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

ВП НУБіП України "НАТІ"

Петро СУК

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис)

Максим БЕРЕЖНЯК

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	7
1.1. Економічна сутність та форми безготівкових розрахунків з покупцями і замовниками.....	7
1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури по обліку операцій у безготівковій формі	12
РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ДП «КРАСНОСІЛЬСЬКЕ-МОЛОКО»	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика ДП «Красносільське-молоко».....	20
2.2. Проектування системи первинного обліку та документальне оформлення розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві	27
2.3. Порядок відображення в фінансовому обліку розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві	37
2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками у ДП «Красносільське-молоко».....	45
РОЗДІЛ 3. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ У ДП «КРАСНОСІЛЬСЬКЕ-МОЛОКО»	49
3.1. Організація аудиту розрахунків із покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві.....	49
3.2. Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві.....	55
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Сьогоднішній рівень національної економіки України знаходиться в кризовому стані і це супроводжується деформаціями механізмів розрахункових відносин. Основною формою взаємовідносин між покупцями та замовниками, виробниками продукції все більш стає неефективний натуральний обмін (бартер). Зрозуміло, що при бартері кошти на розрахункові (поточні) рахунки господарських суб'єктів у банківських установах не надходять.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Кожне підприємство в процесі своєї діяльності взаємодіє з іншими компаніями та індивідуальними підприємцями. Всі їх разом називають контрагентами юридичними особами. Всі умови роботи зазвичай прописують

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

в договорах, а потім і в первинних документах по кожній угоді. У завдання бухгалтера входить систематизувати цю інформацію, врахувати всі операції і вивести їх фінансовий результат. А фінансове становище і стабільність компанії безпосередньо залежать від її дебіторських і кредиторських зобов'язань. Тому організація бухгалтерського обліку розрахунків з

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

покупцями і замовниками є важливою частиною основних управлінських завдань.

Актуальність теми дослідження визначається важливістю удосконалення організації розрахунків з покупцями та замовниками, зокрема безготівкових у розв'язанні глобальних економічних проблем України, і

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

необхідністю трансформації бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками відповідно до економічних відносин ринкового спрямування.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у обґрунтуванні теоретичних та практичних аспектів обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками, розробка шляхів їх вдосконалення.

Досягнення мети передбачає вирішення *наступних поставлених завдань*:

- розкрити економічну сутність та форми безготівкових розрахунків з покупцями і замовниками;
- обґрунтувати економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури по обліку операцій у безготівковій формі;
- проаналізувати організаційно-економічну характеристику ДП «Красносільське-молоко»;
- розкрити проектування системи первинного обліку та документальне оформлення розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві;
- визначити порядок відображення в фінансовому обліку розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві;
- запропонувати напрямки удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками;
- дослідити організація і методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками у ДП «Красносільське-молоко»

Об'єктом дослідження виступають процеси, що забезпечують ефективність обліку та аудиту розрахунків з.

Предмет дослідження – організаційно-методичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками ДП «Красносільське-молоко»

В процесі дослідження використано *систему методів*: порівняльного аналізу та узагальнення це для визначення сутності економічних понять; економіко-статистичного аналізу це для дослідження тенденцій розвитку дослідного підприємства; теоретичного узагальнення це для обґрунтування особливостей, що характеризують систему бухгалтерського обліку, аудиту та

аналіз розрахунків з покупцями та замовниками підприємства.

ВП НУБіП України "НАТІ" *Інформаційною базою* дослідження є законодавчі акти та нормативні матеріали Верховної Ради України; Кабінету Міністрів України; фінансова та управлінська звітність ДП «Красносільське-молоко»; публікації періодичних та спеціалізованих вітчизняних і зарубіжних видань; матеріали науково-практичних конференцій і семінарів; результати власних досліджень та спостережень.

ВП НУБіП України "НАТІ" *Практичне значення кваліфікаційної роботи* полягає у використанні в практичній діяльності ДП «Красносільське-молоко» розроблених науково-методичних підходів і пропозицій щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ

ОПЕРАЦІЙ З РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦІЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

1.1. Економічна сутність та форми безготівкових розрахунків з покупцями і замовниками

Дефіцит грошових коштів, неплатоспроможність великої кількості підприємств в Україні зумовлюють необхідність здійснення контролю за станом і рухом зобов'язань. Для цього потрібні детальні облікові дані за кожним їх видом у розрізі сум, термінів погашення тощо.

Розрахунки є початковим і завершальним етапом кругообігу коштів. Отже, безперервне відновлення циклів обороту коштів підприємства забезпечується своєчасними розрахунками і платіжками, як з постачальниками, так і з покупцями. Час кругообігу залежить від організації розрахункових операцій, форм, що застосовуються і процедури розрахунків.

Розрахунки здійснюються в двох формах: шляхом безготівкових перерахувань через систему банку або у вигляді платежів готівкою.

Безготівкові розрахунки - платежі, які здійснюються шляхом перерахування з рахунку платника на рахунок кредитора у банках без використання грошових купюр. Розрахунки між суб'єктами господарювання за товари, роботи, послуги здійснюються в основному в безготівковому порядку через банки шляхом списання грошових коштів з рахунку платника і зарахування їх на рахунок одержувача. Застосування безготівкових розрахунків дозволяє державі контролювати кругообіг грошових коштів.

Крім того, безготівкові розрахунки сприяють прискоренню процесу реалізації товарів, розподілу і перерозподілу сукупного продукту і національного доходу, скорочення потреби в готівці, забезпечують накопичення в банках ресурсів для кредитування, прискорюють грошовий оборот.

В реальній практиці жодне підприємство не може використовувати лише один вид розрахунків, тому часто виникає заборгованість за продукцію. Для підприємств це явище є доволі негативним, оскільки сповільнює оборот його грошових коштів, впливаючи цим на загальний фінансовий стан підприємства. Окрім того, доволі часто спостерігаються ситуації, коли така заборгованість з різних причин переходить спочатку у статус сумнівної, а потім і безнадійної, що призводить в свою чергу до зменшення активів підприємства.

Розкриваючи економічну сутність розрахунків з покупцями і замовниками слід також вказати на можливі порушення і розбіжності, які виникають в процесі поставки продукції, а саме: недостача, пересортиця, неналежна якість товарів, їх некомплектність або відсутність супровідних документів.

До першої групи належать розрахунки між підприємствами за товарно-матеріальні цінності. До другого - платежі в бюджет, погашення банківських позичок, сплата відсотків за кредит, розрахунки з нижчими і вище стоячими організаціями з внутрішньо системних запозичення коштів.

Окрім грошової форми розрахунків з покупцями і замовниками існує також такий вид розрахунків, як бартерні операції.

Товарообмін (бартерна операція) — це господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, яка передбачає розрахунок за продану продукцію (роботи та послуги) в іншій, ніж грошовій, формі.

Тобто розрахунок між суб'єктами товарообмінної операції передбачає еквівалентний за вартістю обмін одних товарів, робіт чи послуг на інші. При здійсненні товарообмінних (бартерних) операцій сторони укладають договори, в яких визначають строки взаємних поставок товарів, обов'язки сторін з виконання умов договору та відповідальність сторін у випадку порушення прийнятих зобов'язань.

При відвантаженні товару (виконанні робіт, наданні послуг) за бартерним обміном в обов'язковому порядку складаються рахунки-фактури, накладні, акти тощо, в яких зазначається окремим рядком сума податку на

додану вартість, дата складання, найменування і адреси постачальника та покупця.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Підсумовуючи вище сказане, можна узагальнити такі види розрахунків з покупцями і замовниками:

Аванс або попередня оплата (використовується як правило при роздрібній торгівлі та без укладання договору);

ВП НУБіП України "НАТІ"

Оплата після відвантаження продукції (як правило, використовується при оптовій торгівлі та на основі укладеного договору);

ВП НУБіП України "НАТІ"

Оплата векселем (являє собою боргову розписку, що дає можливість покупцю відстрочити оплату отриманого товару);

ВП НУБіП України "НАТІ"

Товарообмін, або бартерні операції (господарські операції, які передбачають іншу, ніж грошову форму оплати, за товари, роботи, послуги).

ВП НУБіП України "НАТІ"

Покупці (споживачі) мають право вільного вибору форми безготівкових розрахунків і способу платежу, що узгоджується при укладанні договорів поставок або договорів підряду. Банк не втручається у договірні відносини та вибір форм розрахунків і способу платежу. Платники й одержувачі коштів контролюють вчасне проведення розрахунків і претензій, що виникають, розглядають їх у встановленому претензійно-позовному порядку без участі банківських установ.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Виникнення заборгованості пов'язано з тим, що одночасне виконання обома сторонами зустрічних зобов'язань за договором, відбувається дуже рідко. Як правило, спочатку, свої зобов'язання виконує одна із сторін, внаслідок чого у неї виникає право вимагати компенсацію за заборгованістю, а з іншої сторони - обов'язок оплатити цю заборгованість. Тобто у бухгалтерському обліку у першої сторони в складі господарських засобів виникає актив у вигляді дебіторської заборгованості, а з другої сторони виникає зобов'язання перед кредитором погасити цю заборгованість, яка називається кредиторською.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

З метою контролю та підтвердження сум заборгованості проводять інвентаризацію розрахунків. При інвентаризації підприємства кредитори

повинні передати окремим дебіторам відомості про стан заборгованості.

Дебітори зобов'язані протягом десяти днів від дня одержання виписок підтвердити суму заборгованості або ж заявити свої заперечення. Тому у бухгалтерському обліку підприємств обліку дебіторської заборгованості приділяється багато уваги. Від оперативності й правильності поданої інформації про стан дебіторської заборгованості залежить своєчасність вжиття заходів щодо її погашення і відображення у фінансовій звітності підприємства за звітний період.

У процесі господарської діяльності між суб'єктами господарювання виникають розрахункові взаємовідносини. Ці відносини пов'язані з формуванням основних та оборотних засобів, реалізацією виробленої продукції і наданням послуг, придбанням товарно-матеріальних цінностей, розподілом прибутку. Найбільшу частку у розрахункових операціях займають розрахунки підприємства з контрагентами. Основними контрагентами для підприємства є покупці і замовники.

Замовниками виступають юридичні та фізичні особи, які замовляють у підприємства виконання різного роду робіт чи надання послуг.

Відвантажуючи продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату відразу, тобто відбувається кредитування покупця. Тому протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість у бухгалтерському обліку класифікується в залежності від: термінів її погашення; ймовірності її погашення; оцінки її відображення в балансі.

Розрізняють поточну і довгострокову дебіторську заборгованість.

Поточна дебіторська заборгованість це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців від дати балансу.

Довгостроковою дебіторською заборгованістю є сума дебіторської

заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу й буде погашена після 12 місяців від дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг і оцінюється за первісною вартістю.

Види поточної дебіторської заборгованості представлено на рис. 1.1.

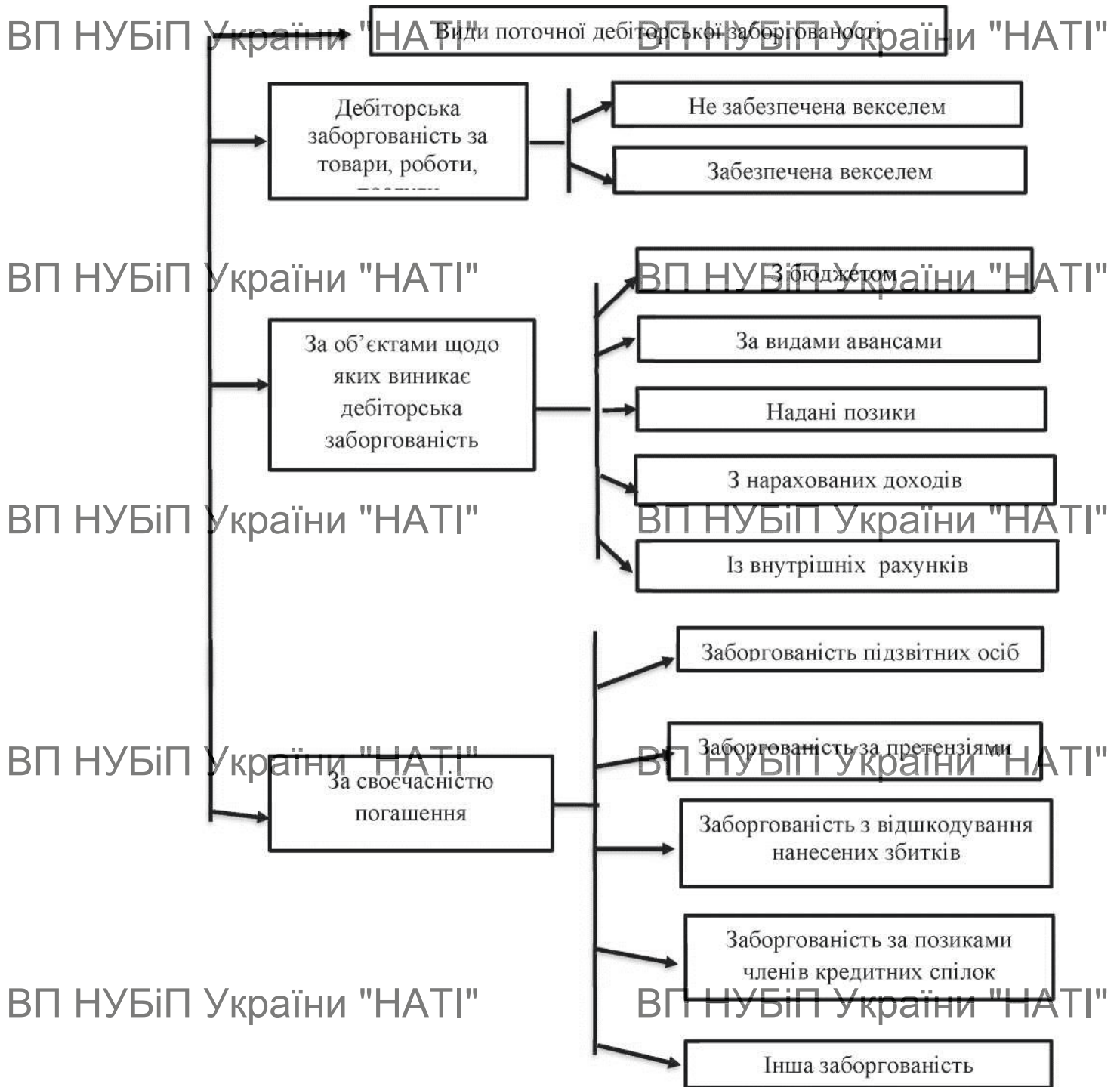

Рис. 1.1. Види поточної дебіторської заборгованості

До розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю належать:

- розрахунки з покупцями;
- розрахунки за векселями одержаними;
- розрахунки з іншими дебіторами.

Таку заборгованість включають до підсумків балансу за чистою реалізаційною вартістю, яку обчислюють як суму поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

У балансі підприємства довгострокова дебіторська заборгованість відображається у розділі I «Необоротні активи» за статтею «Довгострокова дебіторська заборгованість», а короткострокова — у розділі II «Оборотні активи» за статтями «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», «Дебіторська заборгованість за розрахунками», «Інша поточна дебіторська заборгованість».

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку дебіторської заборгованості

Нормативно-правове середовище, в умовах якого здійснюють свою діяльність суб'єкти підприємництва, перебуває у стані формування.

Метою нормативного регулювання бухгалтерського обліку є забезпечення доступу всіх заінтересованих користувачів до інформації та звітності, яка дає об'єктивну картину фінансового становища і результатів діяльності суб'єкта господарювання. Регулюванню з боку держави підлягають аспекти бухгалтерського обліку, пов'язані з узагальненням інформації та складанням звітності, потрібної зовнішнім користувачам. Порядок, форми, строки і структура інформації та звітності для внутрішніх користувачів регулюються суб'єктом господарювання.

Врегулювання бухгалтерського обліку дасть змогу забезпечити зважене використання міжнародних стандартів з урахуванням економічно-правового середовища та стану ринкових відносин в Україні.

Важливим аспектом нормативного забезпечення є збереження стабільності розвитку системи бухгалтерського обліку і створення належних умов для послідовного та раціонального здійснення нею притаманних бухгалтерському обліку функцій у конкретному економіко-правовому середовищі, для чого проводитимуться консультації експертів міжнародних організацій та використовуватимуться їх висновки.

Таблиця 1.1.

Перелік нормативних документів по регулюванню операцій на банківських рахунках

Назва документа	Коли прийнятий	Зміст
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	від 16.07.1999 р. Із змінами і доповненнями, внесеними Законом України № 776-IX від 14.07.2020, ВВР, 2020, № 49, ст.442	Визначає основи ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні
Господарський кодекс України Розділ II: Параграф 1 глави 3 5	(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144). Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1667-IX від 15.07.2021	визначає основи діяльності суб'єктів господарювання та особливості правового регулювання фінансової діяльності, в тому числі - банківської
Закон України «Про Національний банк України»	(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 29, ст.238) Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1811-IX від 19.10.2021	Ст. 7 цього Закону визначає, що Національний банк України встановлює для банків правила проведення банківських операцій
Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»	Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 29, ст.137. Із змінами, внесеними згідно із Законами № 738-IX від 19.06.2020	Ст. 6 цього Закону визначає коло осіб, яким банки мають право відкривати рахунки, а також орган (Національний банк України), який встановлює порядок відкриття банками рахунків та їх режими. Види рахунків, що можуть відкриватися банками, встановлюються статтею 7 Закону
Закон України «Про банки і банківську діяльність».	Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30 Із змінами, внесеними згідно із Законами № 738-IX від 19.06.2020	Глава 11 цього Закону встановлює обов'язок банків ідентифікувати клієнтів, які відкривають рахунки та осіб, уповноважених діяти від імені зазначених клієнтів

Продовження таблиці 1.1

Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене постановою Правління Національного банку України (зі змінами)	03.12.2003 № 516 Із змінами, внесеними згідно з Постановами Національного банку № 50 від 14.06.2021	Регулюється загальний порядок залучення банками України грошових коштів (як у національній, так і в іноземній валюті) або банківських металів від юридичних та фізичних осіб на їх поточні, вкладні (депозитні) рахунки.
Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті (затверджена постановою Правління Національного банку України)	21.01.2004 № 22 Із змінами, внесеними згідно з Постановами Національного банку № 44 від 25.05.2021	регулює правовідносини, що виникають під час відкриття банками поточних і вкладних (депозитних) рахунків у національній та іноземних валютах суб'єктам господарювання, фізичним особам, іноземним представництвам, нерезидентам - інвесторам.

Відповідно до вимог Інструкції банки здійснюють розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів на підставі відповідних договорів і своїх внутрішніх правил здійснення безготівкових розрахунків, якщо ці правила відповідають вимогам Інструкції, інших нормативно-правових актів. Списання коштів з рахунків клієнтів мають здійснювати лише за дорученнями власників цих рахунків або на підставі платіжних вимог стягувачів у разі примусового списання коштів згідно з главою 5 Інструкції.

Вимоги Інструкції поширюються на всіх учасників безготівкових розрахунків, а також стягувачів, які здійснюють примусове списання коштів з рахунків цих учасників, та обов'язкові для виконання ними.

Запровадження цих Змін було зумовлено необхідністю приведення окремих норм Інструкції у відповідність до вимог Закону України, відповідно до якого національному оператору надано право здійснювати валютні операції на підставі генеральної ліцензії Національного банку України на здійснення валютних операцій. Згідно зі Змінами, зокрема було врегульовано питання використання коштів за поточним рахунком в іноземній валюті відокремленого підрозділу юридичної особи, яка отримала генеральну ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій.

Режим здійснення операцій у іноземній валюті на території України, загальні принципи валютного регулювання, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин регламентуються Декретом Кабінету Міністрів України, Правилами використання готівкової іноземної валюти на території України.

Отже, представлені нормативно-правові акти покликані забезпечити підготовку згрупованої, достовірної і неупередженої обліково-аналітичної інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Порівняння дебіторської заборгованості за П(С)БО та МСФЗ доцільно проводити за наступними критеріями:

- визнання та припинення визнання дебіторської заборгованості;
- оцінка дебіторської заборгованості;
- визначення резерву сумнівних боргів;
- відображення у фінансовій звітності.

Відмінності у вітчизняних та міжнародних підходах до визнання і припинення визнання дебіторської заборгованості наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Відмінності у вітчизняних та міжнародних підходах до визнання і припинення визнання дебіторської заборгованості

Ознака	Вимоги	
	П(С)БО	МСФЗ
Визнання	Визначається активом, якщо існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигід та може бути достовірно визначена її сума. Визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	Визнання фінансового активу відбувається тоді, коли організація стає стороною контракту (договору), при виникненні зобов'язання по інструмент
Дохід визнається	<ol style="list-style-type: none"> 1. Покупцеві передано ризики і винагороди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив). 2. Підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами). 3. Сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство передало покупцеві суттєві ризики та винагороди, пов'язані з власністю на продукцію (товар). 2. Підприємство більше не бере участі в управлінні в тій мірі, яка, як правило, пов'язана з правом власності, і не контролює продану продукцію (товари). 3. Сума доходу може бути достовірно оцінена

Продовження таблиці 1.2

	4. Є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені	4. Існує ймовірність надходження економічних вигід, пов'язаних з операцією. Витрати, які були або будуть понесені у зв'язку з операцією, можуть бути достовірно оцінені.
Припинення визнання	Дебіторську заборгованість по якій пройшов термін позовної давності, інші борги, нереальні до стягнення, списують за рішенням керівника підприємства за рахунок резерву сумнівних боргів або фінансові результати господарської діяльності комерційної організації	Припинення визнання фінансового активу або частини фінансового активу відбувається тоді, коли організація втрачає контроль над правами за контрактом (договором) (коли вказані права реалізуються, припиняється їх дія або організація відмовляється від своїх прав або передає їх третій стороні)

Отже, доцільно зауважити, що система законодавчого регулювання бухгалтерського обліку і контролю за дебіторською заборгованістю має відповідати тенденціям розвитку економічних взаємовідносин в державі та озброювати правдивою фінансовою інформацією різноманітні аудиторії користувачів.

Для кращого висвітлення економічної сутності розрахунків з покупцями та замовниками необхідно також здійснити огляд спеціальної літератури (підручників, монографій та ін.), де розглядаються питання обліку, аналізу та аудиту проблем розрахунків з покупцями та замовниками.

Автори, що розглядають питання обліку аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками наведено в табл.1.3.

Таблиця 1.3.

Автори, що розглядають питання обліку аналізу та аудиту розрахунків

з покупцями та замовниками

Автори	Назва підручника	Характеристика підручника
1	2	3
Грабова Н.М., Кривоносов Ю.Г.	«Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках»	по обліку основних засобів і нематеріальних активів, малоцінних і швидко зношувальних предметів, товарних операцій; виробничих запасів, розрахунків по оплаті праці, збору на обов'язкове державне соціальне і пенсійне страхування, витрат виробництва і обігу, готової продукції і її реалізації, товарів і товарних операцій і кредитних операцій, фондів і фінансових результатів

Продовження таблиці 1.3

В.П. НУБіП України "НАТІ" Н.М.Ткаченко	«Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах торгівлі»	В.П. НУБіП України "НАТІ" Основні теорії бухгалтерського фінансового обліку безготівкових розрахунків, організації його на підприємствах України; вивчення економічного змісту рахунків бухгалтерського обліку і методології його ведення з урахуванням вимог Національних стандартів
В.П. НУБіП України "НАТІ" Ф.Ф.Бутинець, Л.В.Чижевська, Н.В.Герасимчук, В.Д.Кольба, В.А.Онищенко	«Бухгалтерський управлінський облік» «Все про податки»	В.П. НУБіП України "НАТІ" Проблеми управлінського обліку безготівкових розрахунків, як системи реєстрації, узагальнення, інтерпретації та аналізу бухгалтерської інформації Податковий облік безготівкових розрахунків
В.П. НУБіП України "НАТІ" Добровський В.М.	«Бухгалтерський облік на виробничих і торговельних підприємствах»	В.П. НУБіП України "НАТІ" висвітлюється теоретичний зміст основних категорій і принципів організації бухгалтерського обліку товарних операцій та розкриті питання методики і техніки бухгалтерського і податкового обліку відповідно до чинних законодавчих і нормативних актів у сфері обліку, звітності і податків.
В.П. НУБіП України "НАТІ" Даньківа Ю.Я.	«Бухгалтерський облік у галузях економіки»	В.П. НУБіП України "НАТІ" Виділяють досить детально висхідні організаційно та методологію обліку товарних операцій на прикладах різних торговельних підприємств, особливості обліку в підприємствах харчування та оптової торгівлі.
В.П. НУБіП України "НАТІ" В.Сопко, В.Завгороднього	«Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу».	В.П. НУБіП України "НАТІ" Бухгалтерський облік, контроль та аналіз, як об'єкти організації за умов сучасного розвитку економіки України

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз, як об'єкти організації за умов сучасного розвитку економіки України розглядаються в підручнику В.Сопко, В. Завгороднього «Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу». Також, там докладно висвітлюються відповідні предмет і метод, особливості технології облікового, контрольного і аналітичного процесів товарних операцій, питання організації праці, а також забезпечення процесів обліку.

Н.М. Ткаченко у підручнику «Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах торгівлі» висвітлює основні теорії бухгалтерського фінансового обліку безготівкових розрахунків, організації його на підприємствах України; вивчення економічного змісту рахунків бухгалтерського обліку і методології його ведення з урахуванням вимог

Національних стандартів, з використанням найостанніших нормативних документів, чинних в Україні.

Грабова Н.М., Кривонос Ю. Г у практичному посібнику «Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках» втілює систематизовано господарські операції і бухгалтерські проводки по обліку основних засобів і нематеріальних активів, малоцінних і швидко зношувальних предметів, товарних операцій, виробничих запасів, розрахунків по оплаті праці і збору на обов'язкове державне соціальне і пенсійне страхування, витрат виробництва і обігу, готової продукції і її реалізації, товарів і товарних операцій і кредитних операцій, фондів і фінансових результатів. У коментарях з кожного питання, яке розглядається, дається обов'язкове посилання на відповідний Закон України, нормативні акти, а також викладається методика відображення тієї або іншої операції в бухгалтерському обліку підприємств державної і недержавної форм власності.

Грабова Н.М., Добровського В.М. в практичному посібнику «Бухгалтерський облік на виробничих і торговельних підприємствах» висвітлюється теоретичний зміст основних категорій і принципів організації бухгалтерського обліку товарних операцій та розкриті питання методики і техніки бухгалтерського і податкового обліку відповідно до чинних законодавчих і нормативних актів у сфері обліку, звітності і податків.

Ф.Ф. Бутинця, Л.В.Чижевської, Н.В. Герасимчук «Бухгалтерський управлінський облік» висвітлює посібник проблеми управлінського обліку безготівкових розрахунків, як системи реєстрації, узагальнення, інтерпретації та аналізу бухгалтерської інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, але підручник Нападовської Л.В. «Управлінський облік» кращий.

Можна виділити автора Даньківа Й.Я. у своїй книзі “Бухгалтерський облік у галузях економіки” теж досить детально висвітлили організацію та методологію обліку товарних операцій на прикладах різних торговельних підприємств, особливості обліку в підприємствах харчування та оптової торгівлі.

М.Я. Азаров, В.Д. Кольга, В.А. Онищенко в підручнику «Все про податки» податковий облік безготівкових розрахунків розглядається розглянуті всі види податків і обов'язкових платежів, встановлених українським законодавством.

Таким чином, дослідження фахової літератури, щодо обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками надало можливість встановити, що існує дуже великий спектр підручників вітчизняних вчених, які висвітлюють питання бухгалтерського обліку і звітності, аналізу та контролю (М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Кузьмінський, М.Ф. Огійчук, Л.К. Сук, В.О. Шевчук, Л.В. Нападовська, Н.М. Грабова).

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З

ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ДП «КРАСНОСІЛЬСЬКЕ-МОЛОКО»

2.1. Організаційно-економічна характеристика

ДП «Красносільське-молоко»

Основною метою діяльності підприємства є організація виробничо-господарської, наукової, комерційної, і торгівельної та інших видів діяльності, спрямованих на впровадження у виробництво промислової та продовольчої продукції і товарів народного споживання, їх реалізації, надання послуг, одержання прибутку, задоволення соціально-економічних інтересів власника та членів трудового колективу підприємства.

Предметом діяльності підприємства є:

- розведення великої рогатої худоби;
- вирощування зернових та технічних культур;
- розведення овець, кіз, коней;
- розведення свиней;
- надання послуг у тваринництві;
- надання послуг у рослинництві, облаштування ландшафту;
- перероблення молока та виробництво сиру;
- виробництво, транспортування, переробка, зберігання і реалізація, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України молока, молочної сировини та молочних продуктів, у тому числі сиру, іншої сільськогосподарської продукції;
- оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, олією та жирами: організація та здійснення всіх видів гуртової (оптової) та роздрібною торгівлі;
- купівля-продаж, найм (оренда), придбання (відчуження) іншим чином майна, набуття прав на будь-яке майно, надання в оренду (заставу, іпотеку) належного Товариству майна, наданням поруки.

Підприємство може розширювати і доновнювати напрями діяльності та проводити інші господарські заходи, що є необхідними для розвитку, розширення та самоокупності підприємства, виходячи із стану ринку, власних фінансових ресурсів та бажання власника.

Таблиця 2.1

Основна інформація про ДП «Красносільське молоко»

Повна назва	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КРАСНОСІЛЬСЬКЕ МОЛОКО»
Код	36375427
Адреса	16443, Чернігівська обл., Борзнянський район, село Красносільське, вул. Миру, будинок 112
Директор	Бондар Василь Іванович
Стан	Зареєстровано
Основний вид діяльності	01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід
Власники на 13.05.2022 ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МІЛКІЛЕНД АГРО»	внесок — 17 100 000 грн, 100%

ТОВ «Мілкіленд Агро» належить до групи компаній «Мілкіленд» – міжнародного диверсифікованого виробника молочних продуктів, що провадить бізнес на ринках країн СНД та ЄС.

«Мілкіленд Агро» – це вертикально інтегрована компанія, до структури якої входять агропідприємства, що спеціалізуються на виробництві молока і продукції рослинництва, а також зерносушильний комплекс.

Забезпечуючи інтегровану сировинну базу для молочного виробництва «Мілкіленд», компанія послідовно розвиває власне молочне виробництво, впроваджуючи при цьому передові світові технології.

На сьогоднішній день агропідприємства утримують 10,8 тис. голів ВРХ, в тому числі близько 3,6 тис. голів корів дійного стада, і виробляють понад 15 тис. тонн молока на рік.

У кінці 2000-х років група компаній «Мілкіленд» почала розвивати агропромисловий напрямок бізнесу з метою розвитку вертикальної інтеграції

бізнесу за рахунок створення власної сировинної бази виробництва молока. Перші виробничі проекти в партнерстві з агропідприємствами в Україні стартували у 2007 р. Через 3 роки «Мілкленд» вже володіла чотирма агропідприємствами із загальним банком землі в 10 тис. га дійним стадом 1,2 тис. голів. Підприємства, розташовані в Чернігівській та Сумській областях, були підпорядковані департаменту АПК у центральному офісі ДП «Мілкленд-Україна».

Зі збільшенням масштабів діяльності виникла необхідність структурувати згаданий напрямок бізнесу, для чого в 2011 році була створена управляюча компанія ТОВ «Мілкленд Агро» як дочірня компанія групи.

Впродовж 2011-2013 років відбувалася консолідація агропідприємств в складі ТОВ «Мілкленд Агро», здійснювалася реконструкція ферм, нарощувалися поголів'я ВРХ та посівні площі сільськогосподарських культур.

Одним із значних інвестиційних проектів стало будівництво нової ферми у селі Красносільське Чернігівської області, першу чергу спорудження якої прийнято в експлуатацію.

Компанія «Мілкленд Агро» має стратегічне значення для групи «Мілкленд», забезпечуючи переробні підприємства компанії власною якісною сировиною.

Стратегічним завданням «Мілкленд-Агро» є збільшення власного виробництва молока з метою покриття в перспективі до 25% потреб «Мілкленд» в сировині для переробки в Україні.

Компанія також вкладає значні інвестиції в механізацію та автоматизацію виробничих процесів, в реконструкцію існуючих ферм, збільшує кількість молочного стада, нарощує посівні площі.

«Мілкленд Агро» ретельно стежить за якістю виробленої продукції, впроваджуючи на виробництві передовий світовий досвід і високопродуктивні технології, використовуючи обладнання провідних світових виробників.

Досліджуючи діяльність підприємства, доцільно проаналізувати основні показники фінансового стану ДП «Красносільське молоко» (табл. 2.2, 2.3, 2.4).

Показники ліквідності*

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення 2022-2020
		2020	2021	2022	
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1-2	0,53	0,51	0,55	0,02
Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності	Оптимальне значення 1,5; допустиме 0,7-0,8	0,53	0,6	0,49	-0,04
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,001	0,007	0,0009	-0,0001
Чистий оборотний капітал тис.грн	>0	104564,8	-101726,7	-89743,2	-194308

*Джерело: складено автором.

Чистий оборотний капітал суттєво відхилився від нормативного значення у 2022 році порівняно з 2020. А показники ліквідності за всі три роки тримаються в межах норми. Ліквідність підприємства — це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.

Показники платоспроможності*

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення 2022-2020
		2020	2021	2022	
Коефіцієнт платоспроможності	>0,5	0,33	0,34	2,68	2,35
Коефіцієнт ризику	<1	0,67	0,66	0,73	0,06
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	>0,1	-0,87	-0,55	0,81	1,68
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0	0,94	-0,93	-8,22	-2,16

*Джерело: складено автором.

Коефіцієнти платоспроможності на підприємстві відхилені від норми, що не є позитивним. Тобто підприємство є платоспроможним, але знаходиться на межі ризику.

Таблиця 2.4

Показники рентабельності*

Показники	Роки			Відхилення 2022-2020 рр.
	2020	2021	2022	
Рентабельність активу	0,001	0,005	0,09	0,89
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,002	0,01	0,25	0,25
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,016	0,11	0,93	0,91
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,22	0,19	1,14	0,92

*Джерело: складено автором

Рентабельність активів у 2022 році порівняно з 2020 значно зростає, так само як і решта коефіцієнтів. Це позитивно впливає на роботу підприємства, адже продукція є затребувана на ринку і швидко реалізується.

Показники динаміки і структури майна підприємства досліджують шляхом горизонтального і вертикального аналізу даних балансу.

Горизонтальний (часовий) аналіз полягає в порівнянні абсолютних величин за статтями балансу вартості активів за два і більше суміжних періоди, як правило, початок і кінець місяців, кварталів, років. Порівняння можна здійснювати:

- шляхом визначення відхилення показників за абсолютними величинами, тобто на скільки порівнювана величина більша або менша за ту, з якою порівнюють, та розрахунку абсолютної швидкості динаміки;

- за допомогою відносних показників, тобто на скільки відсотків (разів) порівнювана величина більша або менша за ту, яку визначили за базу порівняння, і який середній темп зміни величини показника.

Аналіз динаміки складу та структури майна підприємства проаналізуємо на основі форми 1 «Баланс» (табл. 2.5).

Аналіз динаміки складу та структури майна підприємства*

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Показники	Середньорічна вартість активів за 2020 р.		Середньорічна вартість активів за 2021 р.		Середньорічна вартість активів за 2022 р.		Темп росту у %
	Сума тис.грн.	Питома вага	Сума тис.грн.	Питома вага	Сума тис.грн.	Питома вага	
I Необоротні активи у т.ч	216 116,4	64,3	211476	66,31	163537	59,58	75,67
Основні засоби	1 958 999	58,29	192054,6	60,22	144101,1	52,49	73,56
Незавершені капітальні інвестиції	20 208,2	6,01	19516,3	6,08	19431,1	7,08	96,15
Інші необоротні активи	8,3	0,002	5,1	0,001	4,8	0,001	57,83
II Оборотні активи у т.ч.	119 944,5	35,69	107438,7	33,68	110947	40,42	92,49
Запаси	8 687	0,25	1741,1	0,55	11754,4	7,28	1353,1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	13 891,0	4,13	14965	4,69	5407,1	1,97	38,92
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2 584,4	0,77	1329,2	0,41	1224,2	0,45	47,36
Інша поточна дебіторська заборгованість	82 194,5	24,45	67954,1	21,30	70888,1	25,82	86,24
Гроші їх еквіваленти	412,8	0,12	1486	0,46	43,8	0,063	42,1
Інші оборотні активи	19 993,1	5,95	19963,3	6,26	21499,4	7,83	107,53
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	336060,9	318914,7	274484	-	-	-	81,67

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Проаналізуємо структуру власного капіталу та зобов'язань підприємства

(табл. 2.6).

Структуру власного капіталу та зобов'язань підприємства*

Показники	Середньорічна вартість активів за 2020 р.		Середньорічна вартість активів за 2021 р.		Середньорічна вартість активів за 2022 р.		Темп росту у %
	Сума тис.грн.	Питома вага	Сума тис.грн.	Питома вага	Сума тис.грн.	Питома вага	
I Власний капітал	111470,4	33,17	109640,5	34,38	73651,7	26,83	66,07
Зареєстрований капітал	17100	5,08	17100	5,36	17100	6,23	100
Додатковий капітал	113725	33,84	113725	35,66	106022,8	38,62	93,22
Нерозподілений прибуток	19354,6	5,75	21184,5	6,64	49471,1	18,02	23,1
II Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	76,2	0,02	108,8	0,03	142,1	0,05	186,48
III. Поточні зобов'язання	224514,3	66,8	209165,4	65,58	200690,2	73,11	89,38
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи	20888,5	6,21	20580,8	6,45	21387,7	7,79	102,38
Розрахунками з бюджету	120,1	0,03	188,8	0,06	388,3	0,14	323,31
Розрахунки зі страхування	9	0,002	10,2	0,003	11,8	0,004	131,11
Розрахунки з оплати праці	33,6	0,009	40,1	0,01	48,5	0,01	144,34
Інші поточні зобов'язання	203463,1	60,54	186345,5	58,43	178853,9	65,16	87,90
Баланс	336060,9		318914,7		274484		

*Джерело: складено автором.

Величина власного капіталу щороку зменшується з 111470,4 тис. грн. у 2020 до 73651,7 тис. грн. у 2022. Сума нерозподіленого прибутку щороку зростає (на 155,6 % у 2022 відносно 2020). У структурі власного капіталу лідируюче місце займають розрахунки з бюджетом. Це означає що підприємство активно співпрацює з бюджетними установами. На другому місці знаходяться довгострокові зобов'язання. Тобто підприємство в більшості функціонує за рахунок залучених коштів.

Аналіз ефективного використання основних засобів*

Показники	Роки			Відхилення 2022-2020
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт зносу	0,03	0,05	0,04	0,01
Коефіцієнт придатності	0,97	0,95	0,96	-0,01
Коефіцієнт приросту	0,23	0,02	0,32	0,09
Фондовіддача	0,10	0,08	0,18	0,08
Фондомісткість	9,83	12,34	5,52	-4,31

*Джерело: складено автором.

Оцінка фінансового стану підприємства здійснюється за окремими напрямками: аналіз ефективного використання основних засобів, коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт приросту характеризує рівень приросту основних засобів, фондовіддача, фондомісткість.

Отже, коефіцієнт фондовіддачі у 2022 році порівняно з 2020 зменшився. Це означає що відношення вартості випущеної продукції у вартісному виразі до середньорічної вартості основних виробничих фондів зменшилось. Тобто основні засоби використовуються не ефективно. А коефіцієнт фондомісткості також погіршується з року в рік. Цей показник, показує величину вартості основних фондів, що припадає на одиницю продукції, випущену підприємством. Він слугує для визначення ефективності використання основних фондів організації. Що ще раз свідчить про не ефективне використання основних засобів.

2.2. Проектування системи первинного обліку та документальне оформлення розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві

Документування - це процес підготовки документа із застосуванням різноманітних методів та засобів відображення як на матеріальному, так і на матеріальному носії інформації.

Згідно закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» первинний документ - це документ, який містить відомості про господарську операцію. Первинні документи створюються як у письмовій, так і в електронній формі. Юридичну силу електронний документ матиме лише за наявності електронного цифрового підпису.

Для здійснення поставки товарів чи надання послуг необхідне укладання прямого договору між постачальником та покупцем. Договір – домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Договір купівлі - продажу - це найбільш розповсюджений вид договорів, за яким продавець зобов'язується передати майно покупцеві, а покупець зобов'язується прийняти майно та сплатити за нього визначену суму.

При виборі покупців та замовників для забезпечення надійності розрахунків необхідно враховувати наступні фактори:

- цінову конкурентоздатність продукції, товарів, робіт, послуг;
- наявність гарантії платежу;
- терміни оплати;
- місце розташування підприємств;
- види діяльності.

Проаналізувавши наведені умови і дійшовши до висновку щодо можливості укладання договору, сторони зазначають предмет, назву товару, ціну, порядок розрахунків, терміни поставок, обов'язки та відповідальність при порушенні зобов'язань. Тобто, відбувається направлення оферти з основними умовами угоди, а прийняття іншою стороною даної пропозиції визнається акцентом (вгодою).

Ф.Ф. Бутинець виділив перелік документів при розрахунках з покупцями та замовниками, який наведено на рис. 3.2.

При перевезенні матеріальних цінностей від постачальника до покупця,

їх прийманні і видачі використовується такий обліковий документ як накладна. В ній зазначають перелік товарів, кількість та ціну, за якою постачаються покупцю, вагу, інформацію про покупця та постачальника, дату, підписи.

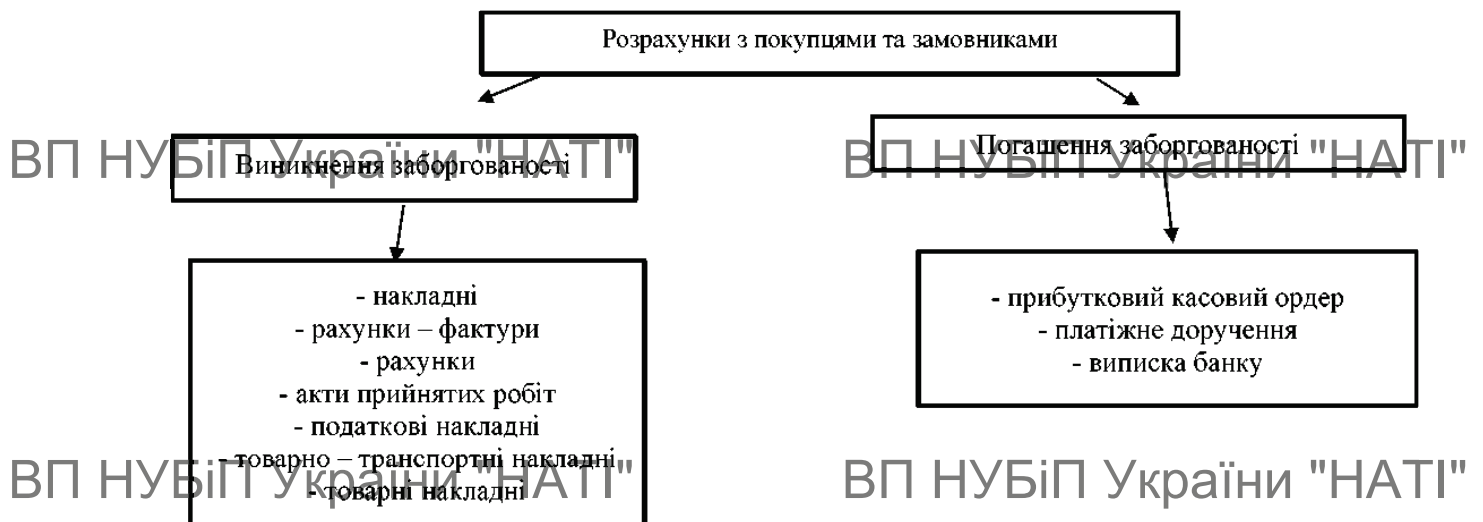

Рис. 2.1. Перелік документів при розрахунках з покупцями та замовниками

Рахунок-фактура - документ, який видається покупцеві продавцем та підтверджує фактичне відвантаження товарів та їх ціну. Використовується лише для податкового обліку податку на додану вартість. Такий документ подає аргумент для приймання покупцем висунутих продавцем сум ПДВ до відрахування.

Вказують такі відомості як найменування та реквізити покупця і продавця, перелік товарів чи послуг, одиниці виміру, ціна, вартість, ставки і суми ПДВ. Цей документ є обов'язковим тільки для організації, які перебувають на загальній системі оподаткування, за якої сплачується і відшкодовується ПДВ.

Отже, рахунок-фактура має такі цілі як: фіксація факту, що робота чи замовлення здійснено; засвідчити суму сплаченого ПДВ з метою його подальшого зарахування.

Рахунок - це документ, що виписується на підставі договору купівлі-продажу товарів. В рахунку зазначається сума, яку повинен перерахувати

платник на розрахунковий рахунок чи сплатити постачальнику. Прописується в документі найменування товару, одиниця виміру, кількість, ціна за одиницю, загальна сума. Вносяться реквізити, потрібні для перерахування коштів на рахунок постачальника.

Спільним для рахунка-фактури та рахунка є те, що вони оформляються бухгалтером при виконанні умов договору купівлі-продажу товарів. Але їх призначення зовсім інші. Рахунок передбачає оплату, а рахунок-фактура переміщення товарів або виконання робіт. На рахунку повинна знаходитись печатка постачальника, проте на рахунку-фактурі її не повинно бути.

Спеціальним документом, що складається в період здачі виконаних робіт чи наданих послуг між замовником і виконавцем є Акт прийнятих робіт та наданих послуг. В ньому вказані надані послуги та закінчені роботи із фіксуванням періоду виконання та вартості.

Виконавець звітує перед замовником цим актом за завершену роботу. Бланк названого документа формується у двох примірниках: перший після підписання сторонами у виконавця зостається, а другий залишається в замовника. Акт не має уніфікованої форми, тому кожне підприємство розробляє у вигідній для себе формі з метою представлення наявних особливостей наданих послуг та виконаних робіт.

Акту прийнятих робіт та наданих послуг присвоюється номер, зазначається дата завершення робіт, повне найменування замовника та виконавця, їхні реквізити, вказуються виконані роботи та вартість. Документ підлягає обов'язковому підписанню обома сторонами та встановленні на ньому печаток, що засвідчують законність операції.

Одержання права на податковий кредит з ПДВ і нарахування податкових зобов'язань можливе за наявності сформованої податкової накладної. Це значущий документ для осіб, які зареєстровані платниками ПДВ. Даний документ виписують при здійсненні продажу товарів за кожен день. В

електронній формі з дотриманням встановлених законодавством умов формується податкова накладна та додатки до неї із наявністю електронного підпису. Всі податкові накладні реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Облік руху товарно-матеріальних цінностей та розрахунків за перевезення відображається у товарно-транспортній накладній. ТТН виписується вантажовідправником на кожну поїздку. Цей документ заповнюють продавець, покупець, перевізник та бухгалтер продавця. Бланк ТТН вже не є бланком суворої звітності, тому вантажовідправник може внести графи, які вважає необхідними.

ТТН виписується у чотирьох примірниках: перший - зостається у вантажовідправника для списання ТМЦ; другий - з підписами та печаткою вантажовідправника лишається у водія, а після поставки вантажу віддається вантажоотримувачу; третій - з підписом та печаткою вантажоотримувача є підставою для розрахунків; четвертий - підписаний вантажоотримувачем і з його печаткою прикладається до подорожнього листа водія і враховується при нарахуванні йому заробітної плати.

Передача товару чи певних матеріальних цінностей від продавця до покупця фіксується у товарній накладній. Вказують у цьому документі найменування товару, кількість, ціну, вартість та суму ПДВ. Повинні бути реквізити сторін, підписи та печатки. Виписується у двох примірниках, де один залишається у постачальника, інший у покупця.

Кожен з документів повинен бути заповнений відповідним чином і засвідчений підписами і печаткою.

Наявність дебіторської заборгованості свідчить про видучення коштів з обороту підприємства. Вона виникає з вини покупців і замовників за відвантажену їм продукцію, виконані роботи (надані послуги).

Платіжні документи, договори тощо використовуються при розрахунках

за виданими авансами під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також з оплати продукції та робіт, що прийняті замовником по частковій готовності.

При обліку розрахунків за відшкодування підприємству завданих збитків в результаті недостач і втрат від псування цінностей, недостач та розкрадання грошових коштів (якщо виявлено винуватця) застосовують такі документи:

- інвентаризаційний опис або інвентаризаційний акт (в залежності від об'єкту перевірки);
- порівняльна відомість;
- договір про повну матеріальну відповідальність;
- розрахунково-платіжна відомість.

Первинний та зведений облік розрахунків з покупцями і замовника ведеться відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку №88. Крім розрахунків із покупцями та замовниками дебіторська заборгованість виникає також за іншими видами розрахунків, інформація про яку також відображається за допомогою системи первинної документації, яка наведена в таблиці табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Види первинних документів, які використовуються при розрахунках за дебіторською заборгованістю

Види розрахунків	Види документів
Розрахунки з покупцями і замовниками	Накладні, рахунки-фактури, рахунки, акти прийнятих робіт, послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні (ТМ-І), товарні накладні, вексель, комерційні документи (рахунки-фактури), транспортні накладні (СМП - залізнична накладна, авіанакладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи), платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ, розрахунки бухгалтерії про наявність курсових різниць
Розрахунки за виданими авансами	Платіжні доручення, в яких є посилання на укладений договір

Розрахунки з підзвітними особами	Розпорядження керівника про направлення працівника у від'їздження. Список осіб, які мають право отримувати гроші під звіт на господарські потреби, затверджений наказом керівника. Авансовий звіт про витрачені суми та додані виправдовуючі документи: акт закупівлі, акти на списання представницьких витрат у межах передбачених норм з доданням відповідних документів на оплату рахунків, чеки, квитанції
Розрахунки за нарахованими доходами	Розрахунки бухгалтерії, ПКО, виписки банку
Розрахунки за претензіями	Претензії, акти приймання вантажу, рішення судових органів (арбітражу), письмові згоди постачальників на пред'явлені претензії, виписки установ банку на суми, що надійшли в порядку задоволення претензій
Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	Протокол засідання інвентаризаційної комісії, наказ керівника
Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	Договір між членами кредитних спілок, ПКО, виписки банку, ВКО, платіжне доручення
Розрахунки з іншими дебіторами	Авізо про оприбуткування майна учасником, який веде спільні справи, або первинний документ про отримання майна (копія накладної, квитанція до прийомного ордера тощо)

Для стягнення дебіторської заборгованості встановлені також терміни позовної давності. Дебіторська заборгованість з терміном позовної давності, що минув, списується за рішенням керівника підприємства на результати фінансової діяльності після того, як були прийняті всі заходи для її стягнення (пред'явлення претензій, позовів до суду (господарського суду) до дебіторів-підприємств і до суду - до фізичних осіб).

Рух документів з моменту їх створення до передачі на зберігання регламентує графік документообігу. Якоїсь уніфікованої форми такого графіка не існує. Кожне підприємство розробляє його з урахуванням особливостей своєї діяльності. При цьому потрібно передбачити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через яких проходить кожен документ, а також мінімальний строк його знаходження в підрозділі.

При складанні графіка документообігу перш за все необхідно визначити:

- перелік документів, які підприємство створює або отримує від інших підприємств (установ, організацій);
- список відповідальних осіб, які допускаються до складання певних документів, їх опрацювання, контролю за правильністю та своєчасністю їх оформлення;
- схеми взаємодії між підрозділами підприємства (виконавцями);
- порядок прямивання кожної форми документа від одного виконавця (або підрозділу) до іншого;
- строки складання та опрацювання документів з урахуванням строків подання інформації кінцевому споживачу.

Крім того, у ньому зазначають підрозділи, до яких ці документи мають бути передані після створення, перевірки чи опрацювання, а також строки їх передачі.

цілому по підприємству графік документообігу складають на підставі відповідних графіків його підрозділів.

Графік документообігу оформляють у вигляді схеми або переліку робіт зі створення, перевірки та опрацювання документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та строків виконання робіт.

випадку, якщо права підприємства порушені, то воно може звернутися до порушника із письмовою претензією-вимогою щодо добровільного усунення порушень законодавства.

Така претензія-вимога підписується керівником і надсилається адресату рекомендованим (цінним) листом або вручається під розписку.

Документи, які застосовуються при виявленні порушень та розбіжностей при розрахунках з покупцями і замовниками наведено на рис.

2.2.

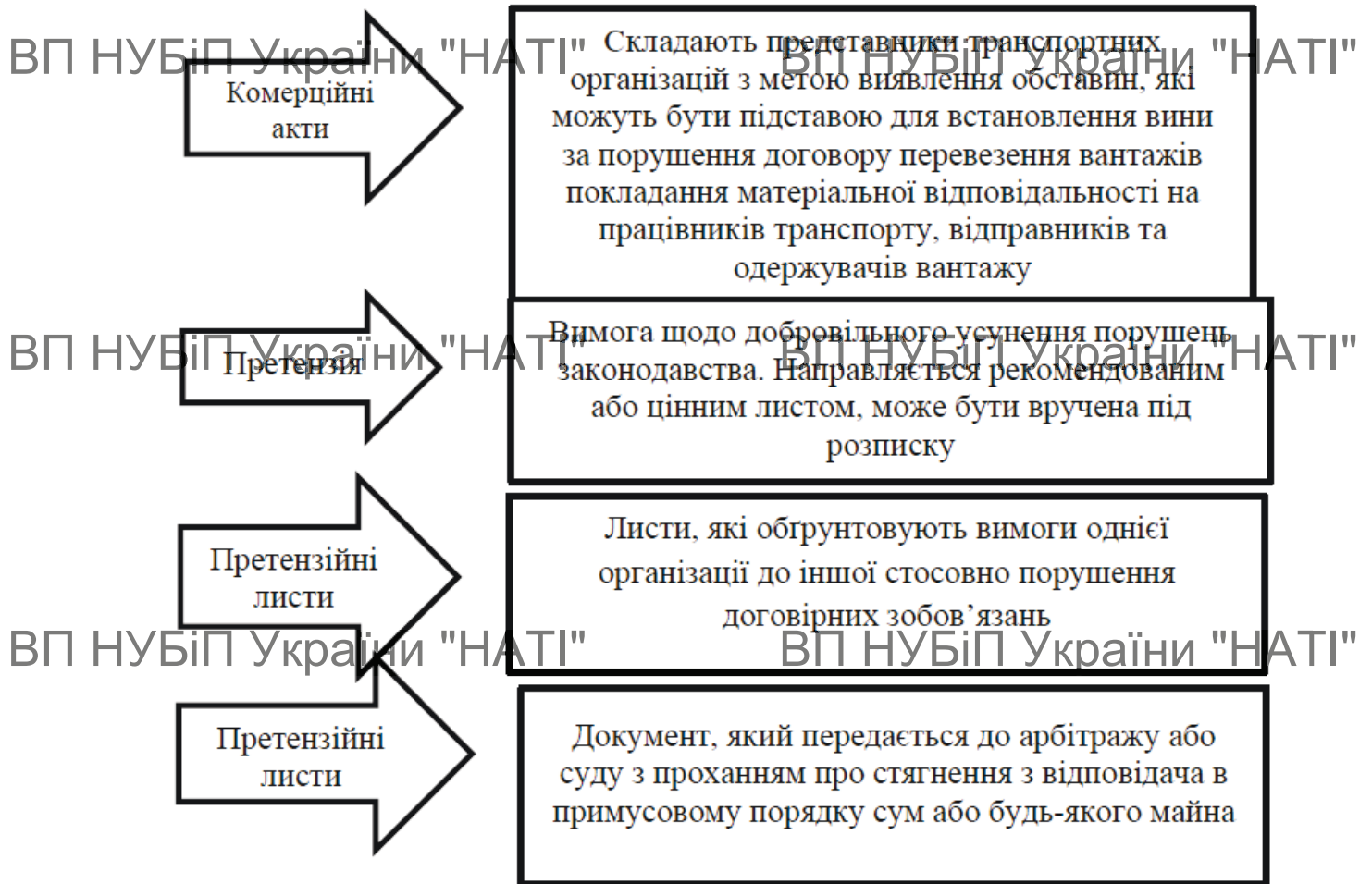

Рис. 2.2. Документи, які застосовуються при виявленні порушень та розбіжностей при розрахунках з покупцями і замовниками

Банки відкривають рахунки зареєстрованим в установленому чинним законодавством порядку юридичним особам та фізичним особам суб'єктам підприємницької діяльності, філіям, представництвам, відділенням та іншим відокремленим підрозділам підприємств, у тому числі структурним підрозділам, фізичним особам на умовах, викладених в договорі між установою банку і власником рахунку. Рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення усіх видів банківських операцій відкриваються у будь-яких банках України за вибором клієнта і за згодою цих банків.

Для відкриття поточного рахунку в банк подають такі документи:

1. Заяву про відкриття рахунку.
2. Копію свідоцтва про державну реєстрацію підприємства у виконавчих

органах влади.

На рис. 2.3 зображено види рахунків, які можуть відкриватись в установах банків.

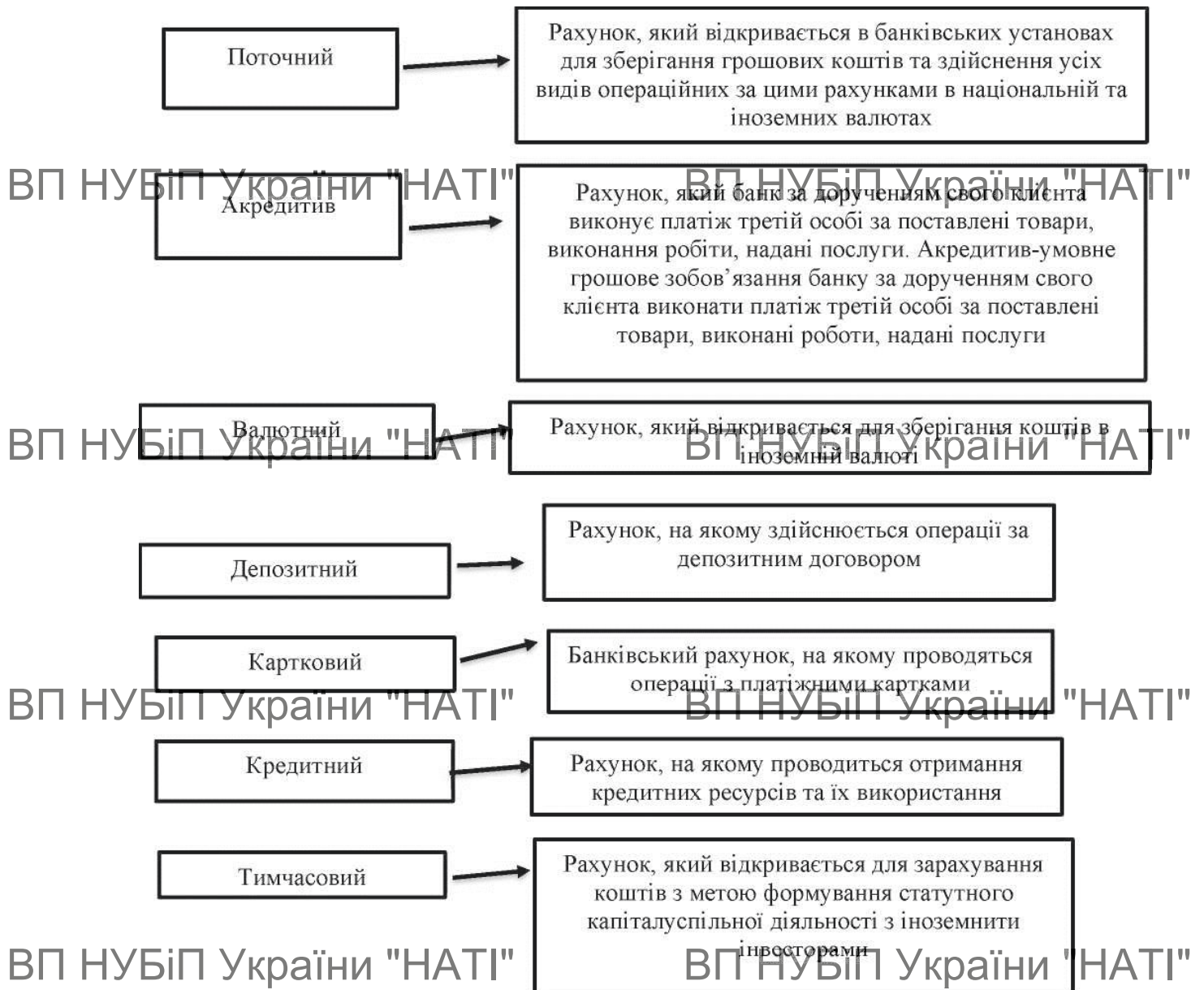

Рис. 2.3. Види рахунків, які можуть відкриватись в установах банків

3. Копію рішення про створення, реорганізацію підприємства, засвідчену нотаріально або органом, що прийняв таке рішення.

4. Копію належним чином зареєстрованого статуту (положення), засвідчену нотаріально. Установа банку, в якому відкриваються рахунки (субрахунки), робить відмітку про відкриття такого рахунка на примірнику ,статуту (положення), на якому зроблено відмітку податкової інспекції про реєстрацію підприємства в податкових органах, відтак цей примірник

повертають власнику рахунка.

5. Копію документа, який підтверджує, що підприємство взято на облік у податкових органах.

6. Картку зі зразками підписів директора та його заступника, головного бухгалтера та його заступника і відбитком печатки.

7. Копію документа про реєстрацію в органах Пенсійного фонду України, засвідчену нотаріально або органом, який здійснює реєстрацію.

8. Копію документа про реєстрацію в органах Фонду соціального страхування України, засвідчену нотаріально або органом, який здійснює реєстрацію.

Узагальнюючим документом який підсумовує операції на рахунку в банку є виписка банку, яка містить перелік операцій за дебетом і кредитом рахунка із зазначенням номерів документів.

Отже, платіжні інструменти являють собою засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ грошей з відповідного рахунку платника.

2.3. Порядок відображення в фінансовому обліку розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Норми П(С)БО 10 застосовуються всіма підприємствами, крім бюджетних установ. Керуватися зазначеним Положенням слід з урахуванням правил, встановлених іншими П(С)БО.

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод, та може бути достовірно визначена її сума. Майбутня економічна вигода від дебіторської заборгованості полягає в тому, що в результаті її погашення в майбутньому відбудеться пряме надходження грошових коштів або отримання грошей на

банківський рахунок від здійснення факторингової операції. Факторинг це вид фінансово-комерційних послуг, суть яких полягає у придбанні банками та іншими фінансовими організаціями боргів підприємств (зобов'язань з оплати поставлених товарів і виконаних робіт або послуг).

Умовою достовірної оцінки дебіторської заборгованості є договір, у якому визначено ціну за одиницю відвантаженої продукції, а також відвантажувальні документи, що підтверджують факт отримання покупцем певної кількості продукції за договірною ціною на зафіксовану суму. Якщо дебіторська заборгованість виникла внаслідок виконання робіт або надання послуг, підставою для її оцінки служать також договори підряди, акти приймання-здачі виконаних робіт і послуг. Відвантажені товари, виконані роботи і послуги можуть бути оплачені векселями, які до їх погашення також облічуються в сумі дебіторської заборгованості. Достовірність оцінки дебіторської заборгованості підтверджується сумою належно оформлених векселів, а також умовами договорів купівлі-продажу.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що в балансі та інших формах звітності підприємства можуть відображати дебіторську заборгованість у тому випадку, коли існує імовірність її погашення, внаслідок чого підприємство отримає економічну вигоду, і якщо при цьому вона може бути достовірно оцінена.

Бухгалтерський облік розрахунків з дебіторами ведеться на таких

рахунках:

«Довгострокова дебіторська заборгованість»;

«Розрахунки з покупцями та замовниками»;

«Розрахунки з різними дебіторами»;

«Резерв сумнівних боргів».

В Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталів та зобов'язань рахунки для обліку розрахункових операцій з дебіторами зосереджені в Класі 3, а з кредиторами — відповідно в Класі 6. Все ж розподіл рахунків дебіторів і кредиторів має дещо умовний характер. Через це рахунки

36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» і 68 «Розрахунки за іншими операціями» можуть мати одночасно дебетове і кредитове сальдо та будуть відображені в балансі розгорнуто: в активі та пасиві відповідно.

За дебетом рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом — сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків. Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію (роботи, послуги).

На субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором. Кореспонденція по рахунку 36 наведена у таблиці 2.9.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ" Таблиця 2.9
 Бухгалтерські проведення по рахунку
 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція розрахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Повернення грошових коштів, раніше сплачених за реалізовану продукцію та надані послуги після повернення продукції або у випадку зайвого перерахування сум	36	30,31	15820,56
2	Відображення виникнення доходу і дебіторської заборгованості в момент реалізації продукції, товарів, робіт і послуг	36	70	150518,40
3	Відображення отримання іншого операційного доходу при: - реалізації інших оборотних активів; - від операційної оренди активів; - від операційної курсової різниці, отриманої при перерахунку дебіторської заборгованості іноземних покупців	36	712 73 714	5367,90
4	Відображення доходу страхових компаній	36	76	9291,66

Продовження таблиці 2.9

6	Отримання короткострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	34	36	14684,52
7	Погашення заборгованості покупців еквівалентами грошових коштів та поточними фінансовими інвестиціями	35	36	8592,80
8	Списання дебіторської заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів	38	36	1149,60
9	Отримання довгострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	162	36	26982,00
10	Взаємозарахування заборгованостей у випадку попередньої оплати продукції	681	36	10001,64
11	Відображення суми знижок, наданих після реалізації	70	36	92,40
12	Зменшення дебіторської заборгованості покупців у зв'язку з виконанням ними робіт, які за умовами продажу мають виконуватися підприємством-постачальником	93	36	5090,40

У разі реалізації продукції на умовах, що оплата за неї буде здійснена після її відвантаження, в обліку будуть зроблені такі записи (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Облік розрахунків з покупцями і замовниками у випадку оплати за продукцію після її відвантаження

№ п/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Проданий товар покупцю за договірною вартістю з урахуванням ПДВ	361	701	66472,50
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701	641	11078,75
3	Списана готова продукція зі складу за фактичною собівартістю	901	38	66472,50
4	Надійшла оплата за товар на поточний рахунок продавця	311	361	66472,50
5	Списаний чистий дохід від реалізації на фінансові результати	701	791	66472,50
6	Списана фактична собівартість товару на фінансові результати	791	901	66472,50
7	Списаний на прибуток фінансові результати за підсумками звітного періоду	791	441	66472,50

На субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» ведеться облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальника за продукцію і виконані роботи. У разі реалізації продукції на умовах попередньої оплати в бухгалтерському обліку буде зроблено такі записи (табл.2.11).

ВП НУБіП України "НАТІ" Таблиця 2.11
ВП НУБіП України "НАТІ"
Облік розрахунків з покупцями і замовниками у випадку одержання авансу за продукцію

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	На суму авансового платежу, здійсненого покупцем готової продукції	311	681	24786,96
2	Одночасно на суму податку на додану вартість	643	641	4631,16
3	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	24786,96
4	Відображення податок на додану вартість	701	643	4631,16
5	Відображено собівартість реалізації готової продукції	901	26	24786,96
6	Закриття рахунків	681	361	24786,96
7	Відображено результат реалізації готової продукції	701	791	24786,96

Якщо першою подією було отримання передоплати, суму отриманої виручки в іноземній валюті перераховують в гривні за курсом НБУ на дату отримання передоплати.

У разі отримання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами і відвантаження покупцеві частинами немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації визнають за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів виходячи з послідовності отримання таких авансових платежів (табл.2.11). Облік операцій з надання послуг нерезидентам наведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Облік операцій з надання послуг нерезидентам

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Перша подія — надання послуг				
1	Відображено надання послуг нерезиденту	362	703	42300
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	703	641	7050
3	Списано собівартість послуг	903	23	30000
4	Відображено від'ємну курсову різницю за заборгованістю нерезидента на дату балансу	945	362	126
Оплата вартості послуг				
5	Отримано від нерезидента оплату за надані послуги	316	362	42444
6	Відображено позитивну курсову різницю за монетарною заборгованістю на дату її погашення	362	714	270

Другий варіант, коли перша подія – отримання передоплати нерезидента наведено таблиці 2.13

Таблиця 2.13

Облік операцій з надання послуг при передоплаті нерезидентам

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
Перша подія — отримання передоплати				
1	Отримано передоплату від нерезидента	316	681	42300
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	643	641	7050
Надання послуг				
3	Відображено доходи від надання послуг	362	703	42300
4	Списано відображені раніше податкові зобов'язання з ПДВ	703	643	7050
5	Списано собівартість наданих послуг	903	23	30000
6	Здійснено залік заборгованостей	681	362	42300

Для забезпечення керівництва підприємства належними обсягами інформації щодо стану розрахунків підприємства та поточної наявності грошових коштів слід скористатися такими звітами:

- «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)»;
- «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Порядок відображення грошових коштів у звітності наведено в табл.2.14

Порядок відображення грошових коштів у звітності

Код та назва рахунку, субрахунку	Форми фінансової звітності		
	Назва форми	Назва рядка	Код рядка
<ul style="list-style-type: none"> • 30 "Готівка", • 31 "Рахунки в банках" 	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165
		- -в національній валюті; - в іноземній валюті	1165
	Звіт про рух грошових коштів	Залишок коштів на кінець року	3415
	Примітки до річної фінансової звітності	Каса	1166
		Поточний рахунок у банку	1167
		Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	1167
33 "Інші грошові кошти"	Баланс	Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165
		-в національній валюті; - в іноземній валюті	1165
	Примітки до річної фінансової звітності	Грошові кошти в дорозі	1166
		Еквіваленти грошових коштів	1166

Згідно НЦ(С)БО 1 Баланс - це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Поточна дебіторська заборгованість покупців та замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем) відображається в статті балансу "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги". До підсумку балансу включається чиста реалізаційна вартість.

Чиста реалізаційна вартість - сума поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Відображення дебіторської заборгованості у формі Баланс (Звіт про фінансовий стан) у складі активів наведено в таблиці 2.15

Відображення дебіторської заборгованості у формі
 ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
 Баланс (Звіт про фінансовий стан) у складі активів

Стаття	Код рядка
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040
Векселі одержані	1120
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125
Дебіторська заборгованість за розрахунками :	1130
За виданими авансами	
з бюджетом	1135
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155

Згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), ця сума на балансі підприємства визначається шляхом віднімання від загальної суми дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги резерву сумнівних боргів, тобто тієї суми заборгованості, за якою існує невпевненість у погашенні її боржником.

У статті «Довгострокова дебіторська заборгованість» показується заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Ця стаття відповідає дебетовому сальдо «Довгострокова дебіторська заборгованість» та відображає вартість заборгованості за майно, передане у фінансову оренду, довгострокові векселі одержані та іншу дебіторську заборгованість.

Отже, фінансова звітність покликана забезпечити користувачів інформацією і, як наслідок, створити умови для ефективної та цілеспрямованої роботи підприємства. Таким чином, можна зробити висновок про те, що дебіторська заборгованість на ДП «Красносільське-молоко» відображається в усіх формах звітності. В балансі залишки по статтях дебіторської заборгованості відображаються в залежності від терміну погашення (в межах року чи більше) за різними статтями. Нарахування резерву сумнівних боргів відображається в складі статті «Інші операційні витрати» звіту в формі «Звіт про фінансові результати». Зміни в розмірах поточної дебіторської заборгованості відображаються у Звіті про рух грошових коштів підприємства.

2.4. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками у ДП «Краєносільське-молоко»

Підприємства і організації самостійно вибирають форми і методи бухгалтерського обліку виходячи з об'єму облікових робіт, наявності обчислювальної техніки та інших умов. Разом з тими вони повинні дотримуватися загальних методологічних принципів, затверджених Міністерством фінансів України, а також технологію обробки облікових даних.

Для прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації, пов'язаної з дебіторською заборгованістю. Облік розрахунків з покупцями є однією з найважливіших та найбільш досліджуваних ділянок бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємства

Проте на сьогодні існує ряд проблем щодо обліку розрахунків з покупцями, а саме:

1. Недостатня розробленість методичних підходів до класифікації та оцінки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.
2. Неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість у тому обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків підприємства з покупцями.
3. Непристосованість та неефективність методів обрахунку резерву сумнівних боргів, відповідно до П(С)БО 10.
4. Недостатня розробленість плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо його застосування з обліку розрахунків покупців та замовників.
5. Погано налагоджена система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах.
6. Нерозвиненість форм рефінансування для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Тому виникає необхідність у розробленні заходів щодо удосконалення обліку розрахунків з покупцями, та власне дебіторської заборгованості.

Розгляд сучасних підходів до класифікації дебіторської заборгованості дав змогу виявити низку проблем. Класифікація згідно з П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість", а саме поділ дебіторської заборгованості на поточну та довгострокову, на нашу думку, не є точним та характеризує даний актив лише частково.

Потрібно запропонувати таку методику класифікації дебіторської заборгованості, що дає можливість здійснювати порівняльний аналіз варіантів групування розрахунків з дебіторами за класифікаційними ознаками. Формування такої методики слід проводити у такій послідовності:

- визначення мети;
- формулювання завдань;
- конкретизування користувачів інформації;
- вибір ознаки класифікації, визначення пріоритетних принципів;
- надання переліку можливих типів класифікації;

- вибір оптимального типу, і відповідно групування дебіторської заборгованості за обраним типом.

На сьогодні існує певна недосконалість моделей створення резерву сумнівних боргів. Відповідно до вимог П(С)БО 10 сума резерву сумнівних боргів визначається за одним із двох методів:

- за методом абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- методом застосування коефіцієнта сумнівності.

Загальним негативним моментом для обох методів розрахунку є їх нормативна неврегульованість та неефективність використання на підприємствах. Оскільки метод абсолютної суми сумнівної заборгованості прийнятний лише для підприємств з невеликою кількістю дебіторів.

Метод використання коефіцієнта сумнівності доцільно використовувати лише для заборгованості, термін якої не перевищує року. Оскільки даний метод спирається лише на дані минулих періодів і може дещо не відповідати

ситуації в майбутньому.

Вважаємо, що резерв повинен сформуватись на базі експертних оцінок фінансового менеджменту підприємства і сформуватись бухгалтерами підприємства, виходячи з реальних показників поточного та прогнозованого фінансового стану свого підприємства.

В процесі проведеного дослідження було з'ясовано, що переважна кількість підприємств в Україні не створює резерв сумнівних боргів через незрозумілість та недостатню регламентованість його створення, хоча дебіторська заборгованість присутня у більшості. Також серед науковців існують пропозиції внесення змін до плану рахунків з обліку покупців та замовників.

До дебіторської заборгованості, призначеної для продажу, найчастіше застосовують такі фінансові інструменти, як факторинг. Це зумовлює необхідність детального відображення в обліку аутсорсингу, факторингу дебіторської заборгованості шляхом застосування фінансових інструментів. Віднесення продажу дебіторської заборгованості за товари роботи послуги до складу іншої дебіторської заборгованості у разі передачі боргових прав аутсорсеру (фактору) є логічним і методологічно правильним кроком, але викликає перекручення інформації, що негативно впливає на якість прийняття управлінських рішень.

Пропонуємо ввести до діючого Плану рахунків для обліку аутсорсингу окремий субрахунок рахунку 37 "Розрахунки и з факторингу" з деталізацією в аналітичному обліку. Значно зростаючий розвиток науки та техніки дає можливість механізувати, а також автоматизувати обробку інформації. Задля цього і було створено спеціальні обчислювальні центри. Проте обробка на них облікової інформації має ряд значних недоліків.

Комп'ютерна форма бухгалтерського обліку знижує трудомісткість обліку, підвищує достовірність і оперативність інформації, сприяє інтеграції всіх видів обліку, таких як оперативного, бухгалтерського і статистичного і своєчасному наданню інформації для управління виробництвом і складання

фінансової звітності.

Важливою умовою покращення обліку є введення комп'ютерної форми обліку. Використання комп'ютерної техніки і різних програм для введення обліку вносить значні зміни до організації та ведення бухгалтерського обліку, причому з допоміжного засобу обчислювальна техніка перетворюється на визначальний фактор організації обліку. Стратегічний напрям розвитку обліку полягає у теоретичній розробці та наступному поетапному введенні концептуальних основ управлінського обліку.

На теперішній час економічна ситуація в Україні вимагає від суб'єктів господарської діяльності вчасного прийняття ефективних управлінських рішень. Це не можливо виконати без точної, належним чином обробленої та підготовленої для управління інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Інструментом задля отримання такої інформації виступає чітко налагоджена система бухгалтерського обліку.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 3. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ У ДП «КРАСНОСІЛЬСЬКЕ-МОЛОКО»

3.1. Організація аудиту розрахунків із покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві

Аудит розрахунків з покупцями і замовниками передбачає перевірку правильності створення резерву сумнівних боргів, законності списання підприємством дебіторської заборгованості, правильності встановлення ступеня відповідальності осіб, з яких виникли ці збитки, відображення в обліку операцій щодо списання заборгованості.

Основними завданнями та напрямками аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є:

- перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів, що є підставою для записів розрахунків з покупцями та замовниками;

- встановлення реальної заборгованості по розрахункам з покупцями та замовниками та простроченої заборгованості (за якою минув строк позовної давності);

- оцінка стану дебіторської заборгованості за встановленими критеріями;

- перевірка належної класифікації дебіторської заборгованості (безпосередньо заборгованості, що стосується розрахунків з покупцями та замовниками) і розкриття необхідної інформації в «Примітках до фінансової звітності»;

- перевірка порівнянності показників фінансової бухгалтерської та небухгалтерської звітності (звіт голови правління, директора компанії, фінансового огляду та ін.) відповідно дебіторської заборгованості (безпосередньо заборгованості, що стосується розрахунків з покупцями та замовниками). Основні етапи проведення аудиту наведено в табл.3.1.

Основні етапи проведення аудиту на підприємстві

№ з/п	Основні етапи аудиту	Короткий зміст робіт на етапі
1	Етап попередньої підготовки	<ul style="list-style-type: none"> — Виконання процедур вивчення бізнесу клієнта — Збирання інформації про замовника — Прийняття рішення щодо схвалення замовника — Укладання або поновлення договору з клієнтом
2	Планування	<ul style="list-style-type: none"> — Розроблення загального плану аудиту — Здійснення попереднього судження про суттєвість — Визначення стратегії аудиту — Конкретизація завдань аудиту за сегментами аудиторської перевірки — Розроблення детальної програми аудиту
3	Етап планування аудиторських процедур контролю	<ul style="list-style-type: none"> — Виконання тестів оцінювання системи внутрішнього контролю — Виконання тестів оцінювання системи бухгалтерського обліку — Процедури перевірки по суті (підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку) — Аналітичні процедури
4	Завершальний етап	<ul style="list-style-type: none"> — Проведення процедур на узгодженість — Огляд подій, що сталися після дати складання балансу — Проведення аналізу показників фінансової звітності — Підготовка аудиторського висновку

Важливим моментом у проведенні аудиту розрахунків з покупцями і замовниками є отримання необхідного обсягу якісних аудиторських доказів у ході проведення аудиторських процедур.

Завдання аудиту розрахунків з покупцями і замовниками є:

— Перевірити наявність договорів з покупцями і замовниками та їх юридичну повноцінність;

- Підтвердити правильність документального оформлення і правильність відображення в обліку розрахунків з покупцями і замовниками;

- Проаналізувати облік розрахунків заснованих на заліку взаємних

вимог;

- Встановлення дебіторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності та перевірка правильності та обґрунтованості її списання;

- Розглянути особливості внутрішнього аудиту розрахунків з

покупцями і замовниками на підприємстві;

Підтвердити достовірність бухгалтерської (фінансової звітності) звітності за розрахунками з покупцями і замовниками.

Аудиторська фірма може погоджувати з керівництвом підприємства окремі положення загального плану, якщо визнає це за доцільне. При цьому вона незалежна у виборі прийомів і методів аудиту, відображених в загальному плані, але несе повну відповідальність за результати своєї роботи у відповідності з даними загальним планом.

Планування аудиторської перевірки розрахунків з покупцями і замовниками здійснюється на основі загального плану і програми аудиту.

Загальний план аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ДП «Красносільське-молоко» наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Загальний план аудиторської перевірки розрахунків з покупцями та замовниками на ДП «Красносільське-молоко» за 2023 рік

№	Заплановані види робіт	Період проведення	Виконавець
1	2	3	4
1	Попереднє ознайомлення з підприємством	01.04.2023 - 03.04.2023	Філозоп Олег В олодимирович
2	Аудиторська перевірка банківських рахунків в національній валюті	01.04.2023 - 06.04.2023	Філозоп Олег В олодимирович
3	Аудиторська перевірка банківських рахунків в іноземній валюті	04.04.2023 - 06.04.2023	Філозоп Олег В олодимирович
4	Узагальнення результатів аудиту, оформлення аудиторського звіту	07.04.2023-25.04.2023	Філозоп Олег В олодимирович

На базі загального плану розробляється програма аудиту розрахунків з покупцями і замовниками. Програма аудиту є розвитком загального плану аудиту та являє собою детальний перелік змісту аудиторських процедур, необхідних для практичної реалізації плану аудиту. Програму аудиту визначає характер, тимчасові рамки і обсяг запланованих аудиторських процедур, необхідних для здійснення загального плану аудиту. У процесі підготовки програми аудиту розрахунків з покупцями і замовниками на ДП «Красносільське-молоко» необхідно приймати до уваги отриману оцінку ризику, а також необхідний рівень суттєвості, який повинен бути забезпечений

при перевірці. Програма аудиту розрахунків з покупцями і замовниками

ДП «Красносільське-молоко» наведено в табл. 3.3.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Таблиця 3.3

Програма аудиту розрахунків з покупцями і замовниками у

ДП «Красносільське-молоко»

№	Заплановані види робіт	Період проведення	Виконавець	Примітки
1.1.	Ознайомлення установчими документами підприємства	3	Філозоп Олег Володимирович	+
1.2.	Ознайомлення обліковою політикою підприємства	3	Філозоп Олег Володимирович	+
2. Аудиторська перевірка банківських рахунків в національній валюті				
2.1.	Перевірка банківських виписок по рахунку на наявність всіх прибуткових та видаткових касових документі	3	Філозоп Олег Володимирович	+
2.2.	Перевірка наявності іншої документації отриманої з банку	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
2.3.	Звірка банківських виписок та платіжних доручень на вірність вказаних у них дат здійснення операцій	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
2.4.	Перевірка на повноту оприбуткування коштів зданих з каси підприємства на поточний рахунок банківської установи	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
2.5.	Перевірка достатності та вірності складення платіжних доручень	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
2.6.	Звірка правильності запису контрагентів у журналі ордері та платіжних документах підприємства	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
2.7.	Перевірка правильності розрахунку залишку по безготівковому рахунку в національній валюті на кінець дня	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+

2.8.	Доречність використання бухгалтерських рахунків та правильність відображення зазначеної кореспонденції під час безготівкових операцій підприємства, відповідність операціям зазначених у журналі ордері	1-2 днів	Філозоп Олег Володимирович	+
2.9.	Перевірка Головної книги та банківських виписок на відповідність оборотів та залишків до рахунку	1-2 днів	Філозоп Олег Володимирович	+
2.10	Перевірка відповідності сум, що відображені у фінансовій звітності підприємства, сумам залишків у Головній книзі та регістрах бухгалтерського обліку	1-2 днів	Філозоп Олег Володимирович	+
3. Аудиторська перевірка банківських рахунків в іноземній валюті				
3.1	Перевірка наявності документації отриманої з банку	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.2	Перевірка банківських виписок по рахунку на наявність всіх прибуткових та видаткових касових документів	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.3	Перевірка первинних документів на відповідність сумам зазначеним у банківських виписках	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.4	Звірка правильності запису контрагентів у журналі ордері та платіжних документах підприємства	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+

Продовження таблиці 3.3

3.5	Перевірка доцільності та своєчасності операцій із зарахування надходжень в іноземній валюті на рахунок підприємства в банку	1 день	Філозоп Олег Володимирович	
3.6	Перевірка операцій з продажу іноземної валюти	1-2 дні	Філозоп Олег Володимирович	+
3.7	Коректність відображення в обліку підприємства доходів і витрат від продажу	1-2 дні	Філозоп Олег Володимирович	+
3.8	Перевірка конверсійних операцій та сплати комісійної винагороди обслуговочому банку за здійснення розрахунків іноземною валютою	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.9	Перевірка на повноту оприбуткування коштів у національній валюті, за умови попередньої конвертації	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.10	Перевірка правильності визначення та відображення курсових різниць	1 день	Філозоп Олег Володимирович	+
3.11	Перевірка Головної книги та банківських виписок на відповідність оборотів та залишків по рахунку	1-2 дні	Філозоп Олег Володимирович	+
3.12	Перевірка відповідності сум, що відображені у фінансовій звітності підприємства, сумам залишків у Головній книзі та регістрах бухгалтерського обліку	2 дні	Філозоп Олег Володимирович	

Отже, вплив вказаного питання на фінансову звітність ДП «Красносільське молоко» є суттєвим, проте не всеохоплюючим. Прийнято вважати, що загальний аудиторський ризик не повинен перевищувати 5%. Загальний аудиторський ризик можна було знизити за рахунок зниження

ризика не виявлення по одному з найважливіших показників «Загальні витрати підприємства», направивши для перевірки на ДП «Красносільське-молоко» фахівця, що має великий досвід роботи на підприємствах аналогічного профілю, а також високої кваліфікації і провівши суцільну, а не вибіркочку перевірку обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

3.2. Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві

Перевірку стану розрахунків з покупцями та замовниками рекомендується починати з аналізу матеріалів інвентаризації за даними розрахунками. Враховуючи те, що на підприємстві інвентаризацію розрахунків з покупцями та замовниками, як правило, здійснюють неякісно, цю роботу повинен проводити аудитор.

Інвентаризація розрахунків з покупцями та замовниками полягає у виявленні на основі відповідних документів залишків та ретельній перевірці обґрунтованості сум, які вказані на рахунках бухгалтерського обліку. Реальність балансу може бути забезпечена тільки в результаті ретельної перевірки (інвентаризації) всіх його статей. В акті результатів інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками слід вказати назви інвентаризованих рахунків, записати суми непогодженої і простроченої дебіторської заборгованості та безнадійних боргів. За названими видами заборгованості до актів інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками має прикладатися довідка із зазначенням суми заборгованості, з'ясувати на підставі яких документів вона виникла та з якими контрагентами.

Таким чином, аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками надає можливість аудитору зосередити увагу на більш ретельній перевірці тих розрахунків, за якими встановлено розходження.

При аудиті розрахунків з покупцями та замовниками з'ясовується правильність відображення даних в первинних документах, а саме: договорах, рахунках-фактурах, податкових накладних, розрахунках вартості послуг, актах прийняття-передачі робіт. Для цього під час перевірки розрахунків із покупцями та

замовниками перевірялось чи укладені договори по наданню послуг, чи правильно визначаються суми, які належні підприємству за відвантажені покупцям товари, роботи та надані послуги.

Під час аудиту розрахункових операцій аудитор звертає увагу на основні проблемні аспекти, які потребують ретельної перевірки:

- привласнення готівки, що одержана з банківського рахунку підприємства;
- відсутність первинних документів за операціями з надходження чи використання безготівкових коштів;
- часткове відображення операцій під час руху коштів на поточному рахунку в національній валюті;
- неповне відображення операцій під час руху коштів підприємства в іноземній валюті;
- помилки в облікових регістрах під час підрахунку підсумків;
- сплата товарів та послуг постачальникам на основі некоректно складених документів;
- некоректне відображення операцій з електронними грошима на рахунках бухгалтерського обліку;
- арифметичні помилки щодо відображення руху електронних грошей в бухгалтерському обліку.

Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками наведено в таблиці

3.4.

Таблиця 3.4

Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

№ з/п	Джерела інформації	Характеристика
1	Перелік основних нормативних документів	Включає закони, положення з бухгалтерського обліку, методичні вказівки, інструкції ДПА тощо, якими повинен керуватись аудитор при перевірці розрахунків з покупцями та замовниками
2	Опис альтернативних облікових рішень	Опис різних варіантів таких рішень дозволяє аудитору при необхідності порівняти їх з варіантом, який застосовується клієнтом, та виконати необхідний аналіз або дати рекомендації щодо покращення ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Продовження таблиці 3.4

3	Перелік первинних документів	Дозволяє аудитору зробити висновок про стан етапу реєстрації господарських операцій в первинному обліку розрахунків з покупцями та замовниками
4	Регістри аналітичного та синтетичного обліку та звітності	Представляють їх опис для відповідних форм обліку
5	Класифікатор можливих порушень	Містить перелік порушень, які найчастіше трапляються в обліку розрахунків з покупцями та замовниками
6	Довідник аудитора для складання програми перевірки	Містить необхідні питання, які потрібно включити до плану перевірки. Ці питання направлені на виявлення можливих порушень в організації обліку, оформленні документів, доповненні звітності, внутрішнього контролю. Довідники доцільно складати у вигляді таблиць з варіантами відповідей та висновками.
7	Методи збирання аудиторських доказів	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження за інвентаризацією або участь в ній; - спостереження за виконанням господарських або бухгалтерських операцій; - усне опитування; - одержання письмових підтверджень; - перевірка документів, одержаних клієнтом від третіх осіб; - перевірка документів клієнта; - перевірка арифметичних розрахунків; проведення аналізу.
8	Опис контрольних процедур	Використовується для виявлення можливих порушень або зловживань по обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

При проведенні аудиту розрахунків з покупцями та замовниками використовують метод стратифікації. Він дозволяє найбільш ефективно здійснити проведення аудиту відповідно до особливостей обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Під стратифікацією слід розуміти процес розподілу генеральної сукупності на більш дрібні під сукупності, кожна з яких має свою власну характеристику. Стратифікація дозволяє аудитору, який очолює аудиторську групу, правильно організувати роботу всієї групи, скерувати свої зусилля на ті дані, що містять найбільший ризик.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

На основі проведеного дослідження організаційних та методичних засад обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ДП «Красносільське-молоко» зроблено наступні висновки, а саме:

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1. Розрахунки є початковим і завершальним етапом кругообігу коштів. Безперервне відновлення циклів обороту коштів підприємства забезпечується своєчасними розрахунками і платежами з покупцями та замовниками. Час кругообігу залежить від організації розрахункових операцій, форм, що застосовуються і процедури розрахунків.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2. Визначено, що нормативно-правове регулювання розрахунків з покупцями та замовниками на ДП «Красносільське-молоко» здійснюється на макро-, мезо- та мікрорівнях. До них відносять закони, договори, нормативно-правові акти, якими регулюється процес забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками а також податкове навантаження тощо.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

3. Розрахунки з покупцями та замовниками в ДП «Красносільське-молоко» здійснюються, як правило у безготівковій формі через банк за допомогою документів: платіжних доручень, платіжних-вимог доручень. Ведення первинного обліку здійснюється належним чином згідно встановлених вимог.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4. Для обліку та узагальнення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками використовується активний балансовий рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Чітка організація обліку розрахунків з покупцями і замовниками має велике значення, так як здійснює безпосередній вплив на швидкість обертання обігових коштів, а своєчасність надходження - вибуття грошових коштів веде до зростання рівня платоспроможності та абсолютної ліквідності будь-якого господарюючого суб'єкта.

5. Здійснено комплексну рейтингову оцінку ДП «Красносільське-

молоко» та проаналізувавши показники фінансового стану можна стверджувати, що фінансова діяльність знаходиться на високому рівні та свідчить про можливість своєчасного виконання зобов'язань за кредитними операціями, зокрема погашення заборгованості та відсотків за кредитом відповідно до умов кредитного договору.

6. Розглянуто суть та класифікацію аудиту. Визначено завдання, які вирішує аудит, об'єкт та предмет аудиторської перевірки. Досліджено поняття зовнішнього та внутрішнього контролю. До переваг внутрішнього контролю можна віднести те, що він здійснюється як попередній, поточний (оперативний) і подальший, може бути документальним, фактичним і комбінованим; може проводитись як ревізія, тематична перевірка, розслідування та службове розслідування.

7. Для того, щоб не допускати помилок в обліку та постійно тримати руку на пульсі останніх змін в законодавстві, запропоновано ввести на ДП «Красносільське-молоко» посаду бухгалтера-аудитора. Це нововведення дасть змогу оптимізувати роботу підприємства, знизить ризик допущення облікових помилок, а також дозволить більш зважено приймати управлінські рішення.

8. Під час проведення аудиторської перевірки ДП «Красносільське-молоко» перш за все було розраховано рівень суттєвості. Також складено такі робочі документи аудитора як: план та програма аудиту, тест внутрішнього контролю. Проаналізовано фінансову звітність підприємства в розрізі розрахунків з покупцями та замовниками.

9. В ході перевірки не було виявлено жодних недоліків щодо бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками. За результатами перевірки оформлено аудиторський висновок.

Посилити контроль за своєчасністю сплати кредиторських сум та стягнення дебіторської заборгованості покупців та замовників, дотримуватись правил ведення претензійної роботи щодо стягнення заборгованостей.

10. Доцільно проводити незалежну перевірку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. В ході аудиторських перевірок доцільно

користуватися робочими документами, які були нами розроблені.

З метою покращення ведення на підприємстві розрахунків з покупцями та замовниками в роботі було запропоновано наступні заходи:

- створити стимули своїм клієнтам шляхом надання спеціальних знижок;
- створити систему оцінки клієнтів;
- встановити формальні ліміти кредиту кожного покупця, які будуть визначатися оцінкою фінансового становища конкретного покупця;
- зробити менеджерів з продажу відповідальними за спостереженням і оновленням статусу покупця;
- розглянути можливість продажу дебіторської заборгованості банку.
- для ефективного управління діяльністю ДП «Красносільське-молоко» необхідно виробити комплекс заходів спрямованих на управління кредитно-грошовими відносинами підприємства.

Таким чином, застосування у практичній діяльності ДП «Красносільське-молоко» запропонованих рекомендацій та пропозицій сприятиме вдосконаленню організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1. Белова І.М., Семенишена Н.В. Контент-аналіз дефініцій облікової політики інституційних одиниць та підходів до її формування [Текст] / Белова І.М., Семенишена Н.В. // Подільський вісник : сільське господарство, техніка, економіка. 2018. - Вип. 28. - С. 187-193.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2. Белова І.М., Семенишена Н.В. Гармонізація і стандартизація як об'єктивна необхідність кумулятивізму інституту бухгалтерського обліку [Текст] / Белова І.М., Семенишена Н.В. // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. - 2018. - № 3-4. - С. 7-15

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

3. Белова І.М., Дідоренко Т.В., Семенишена Н.В. Генезис холдингів та агрохолдингів в Україні як інституційних одиниць [Текст] / Белова І.М., Дідоренко Т.В., Семенишена Н.В. // Подільський вісник : сільське господарство, техніка, економіка. - 2019. - Вип. 30. - 84-93.с

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4. Белей Л.І. Актуальні аспекти управління виробничими запасами підприємства. // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України : матеріали XXIV міжнар. наук. конф. (м. Львів, 19-20 травня 2017р.). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С.14 - 15.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

5. Бондаренко О.М., Ізмайлова М.М. Методичні підходи до аудиту розрахунків з покупцями та замовниками, як об'єкту оборотних активів підприємства // Економіка. Фінанси. Право. - 2017. - № 11. - С. 39-41.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

6. Борисенко Ю. В. Категорія "дохід" в наукових публікаціях: критична оцінка [Електронний ресурс] / Ю. В. Борисенко. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/ptmbo/2013_1/1.Pdf

7. Буряк Т.В. Автоматизація обліку доходів основної діяльності в будівництві. [Електронний ресурс] / Т.В. Буряк. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPT_2013/Economics/31837.doc.ht.

8. Бруханський, Руслан. Стратегічний облік : імплементація концепції

бухгалтерського інжинірингу [Текст] / Руслан Бруханський // Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 20 жовт. 2016 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : Вектор, 2016. - С. 60-63.

9. Войчук Н.Г. Особливості надання різних видів аудиторських висновків. Г.П. Войчук, Д.В. Станівчук. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_NND_2014/Economics/7_104999.doc.htm

10. Гавриленко О.Є. Умови визнання доходу: основні проблеми та шляхи їх вирішення. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/Vdnuet/econ/2014_3/Gavrilen.pdf

11. Гладун А.С. Особливості аудиту доходів виробничого підприємства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.nbuu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/Uproz/2013_19/u1119gla.pdf.

12. Головацька С.І. Система внутрішнього контролю будівельних підприємств: принципи і функції. [Електронний ресурс]. - Головацька С.І. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2014/Economics/7_84157.doc.htm.

13. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

14. Дерій В.А. Місце рахунків доходів підприємств у Плані рахунків бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gev/2011_1/ACCOUNTING_AUDIT_AND_ANALYSIS/022.pd.

15. Довжик Ю.О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2014/02/174.pdf>

16. Дідоренко, Тетяна. Бухгалтерський баланс як складова

інформаційного забезпечення процесу прийняття економічних рішень [Текст]

/ Тетяна Дідоренко // Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали

Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 20 жовт. 2016 р.] / редкол. : Б. О.

Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р.

Пуцентейло. - Тернопіль : Вектор, 2016. - С. 108-109.

17. Дехтяр, Ольга Трансформації професії бухгалтера в умовах розвитку «цифрової економіки» [Текст] / Ольга Дехтяр, Тетяна Дідоренко // Цифрова

економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р.

Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018.

- С. 274-276.

18. Жадько К. С. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях : [навч.

посібник для студ. вищ. навч. закл.] / К. С. Жадько, В. В. Семенюта, Л. Ш.

Олійник / Дніпропетровська держ. фінансова академія. - К. : Центр учбової

літератури, 2010. - 112 с.

19. Жарнікова В.В., Соболева-Терещенко О. А. Особливості

бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями в умовах застосування

програм лояльності / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія :

Економіка. - 2017. - Вип. 2. - С. 325-332.

20. Закревська, О.Ю. (2017). Організація бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості підприємства торгівлі. Причорноморські

економічні студії, 20, 103-106.

21. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства і

організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99

р. № 291, і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. №

893/4186 (зі змінами і доповненнями). - Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0495500-97>.

22. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів / Н. А. Канцедал // Облік і фінанси. – 2019. – № 1. – С. 2834.

23. Кононова І.В. Теоретичні основи економічного змісту категорії "дохід підприємства". [Електронний ресурс] / І.В. Кононова, Ю.П. Шовкопляс. Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/Portal/soc_gum/ptmbo/2015_1/1.Pdf.

24. Кугай І. В. Бухгалтерський облік доходів і видатків суб'єктів державного сектору: національні особливості та зарубіжні тенденції / І. В. Кугай // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 9(1). - С. 113-117.

25. Лисиця В.І., Шкодкіна Ю.М. Проблемні питання обліку доходів та витрат та шляхи їх вирішення // Сумський державний університет. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.iconf.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=158&Itemid=41.

26. Маринич І. А. Стратегія збільшення доходів підприємства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/20_2/2014_Marynych_20_2.pdf

27. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.

28. Макаренко А.П., Меліхова Т.О. Теоретико-методичні основи та практичні підходи до вдосконалення аудиту лізингових операцій. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії, 2016. № 6. С. 164—171.

29. Макаренко А.П. Державний фінансовий контроль: навч. посібник для ВНЗ: [Гриф ЗДІА] / А.П. Макаренко, І. Я. Максименко, Т.О. Меліхова, О. П. Зоря. — Запоріжжя: ЗДІА, 2017. — 280 с.

30. Маначинська Ю. А. Бухгалтерський облік в банках та бюджетних

установах: характерні особливості / Ю. А. Маначинська // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2016.

31. Матицина Н.І. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 12. С. 38-42.

32. Матвійчук М.З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [inek_2013_6_73%20\(3\).pd](http://inek_2013_6_73%20(3).pd).

33. Машталяр Г.П. Управлінський облік доходу торговельного підприємства. / Г.П. Машталяр, О.П. Гакман. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://int-konf.org/economika/16-k-e-n-mashtalyar-g-p-gakman-o-pupravlnskiy-oblk-dohodu-torgovelnogo-pdpriyemstva.html>.

35. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

36. Меліхова Т.О., Ніколаєнко В.С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава. 2017. № 1. С. 51—55.

37. Меліхова Т.О., Верьовкіна А.С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 1. С. 24—29.

38. Меліхова Т.О., Височина В.В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава. 2018. № 1. С. 69—75.

39. Меліхова Т.О., Лукашова М.А. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 1.

40. Меліхова Т.О., Журавель К.О. Методичні підходи до проведення

внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічної безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід, 2019. № 2. С. 56—63.

41. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 "Дохід" // Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_025.

42. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2014 року / [пер. з англ. мови О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гук, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куліков]. - К.: ТОВ "ІАМЦАУ "Статус", 2014. - 1172 с.

43. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності [Текст]. Навчально-довідковий посібник / [Ю.С. Цал-Цалко, Г.Г. Кірейцев, І.В. Луканьов та ін.]. - Житомир: ПП "Рута", 2012. - 707 с.

44. МСФЗ (IAS) 18 "Виручка". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ade-solutions.com/IFRSPortal/IAS_18_version01.pdf.

45. Ніколасва В.П. Економічна сутність і зміст категорії "дохід підприємства". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_3/4_Nikol.pdf

46. Нікітчук К.М. Аудиторські процедури як основи контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками [Електронний ресурс] /К. М. Нікітчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - 2016. - випуск 4 (04)

47. Норд Г. Л., Цегельник Н. І. Розвиток бухгалтерського обліку розрахунків із покупцями та замовниками: особливості ведення господарської діяльності в інтернет-середовищі // Ефективна економіка. 2018. - № 9.

48. НПСБО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukr-law.com.ua/oblik/buh/35-psbo10>.

49. Облік і звітність за міжнародними стандартами [Текст]: навч. посіб.

(навч.-метод. комплекс) / З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, Є. К. Ковальчук,

Д. Я. Бобрівець, Тернопіль: Крок, 2012. – 551 с.

50. Олійник О.В., Євдокимов В.В. Технологія комп'ютеризації економічного аналізу як окремого виду економічної діяльності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2013_28/13_28_36.pdf

51. Павелко О.В. Методика внутрішнього господарського контролю доходів та фінансових результатів, отриманих внаслідок виконання будівельних контрактів / О.В. Павелко // Вісник Націонал. - №4(48). - С.252-260.

52. Панченкова Ю.В. Економічна суть доходів основної діяльності промислового підприємства / Ю.В. Панченкова, О.Г. Зеленська // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - вип. 21.10. - С.239-248.

53. Палюх, Микола Контрольна функція бухгалтерського обліку [Текст] / Микола Палюх // Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. - С. 161-164.

54. Палюх, Микола. Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством [Текст] / Микола Палюх // Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 30 берез. 2017 р.] / редкол. : Р. Ф. Бруханський, І. М. Белова, А. Гасьор [та ін.]. - Тернопіль : Крок, 2017. - С. 42-

44.
55. Пелешко Н.М. Аналітичні процедури аудиту доходів і витрат підприємств. [Електронний ресурс] / Н.М. Пелешко. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2889/1/79.pdf>.

56. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/buh/plan-rahunkiv.htm>

57. Податковий кодекс України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/t102755.html.

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" // Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" // Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-0>.

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку станом на 01.05.2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.readbooks.com/book/5/184.html>.

61. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

62. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukr-law.com.ua/oblik/buh/35-psbo10>.

63. Подмешальська Ю.В., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 400 с.

64. Пуцентейло П.Р., Завитій О.П. Особливості формування стратегії управління економічним розвитком регіону. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2017. № 27. С. 298-308.

65. Романів Є. М. Бухгалтерський облік і оподаткування неприбуткових організацій: особливості та порядок проведення в Україні / Є. М. Романів, О. В. Дида // Молодий вчений. - 2017. - № 11. - С. 1290-129.

66. Саюн А.О. Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської

діяльності. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://fp.cibs.ck.ua/files/1102/11saopzi.pdf/>

67. Сирцева С.В. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами [Електронний ресурс]/ С. В. Сирцева, М. М. Щербак// Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове видання. - 2016. - Випуск № 14.

68. Соколов П. А. Аудит підрядних будівельно-монтажних організацій / П. А. Соколов // Економіка: проблеми теорії та практики : [зб. наук. праць ; у 6 т.]. - 2013. - Вип. 247. - Т. III. - С. 153- 161.

69. Сторожук Т.М. Облік доходів: питання облікової політики підприємства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

[http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2011_3/Storozuk.p](http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2011_3/Storozuk.pdf/)

df/

70. Томчук О. В. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні / О. В. Томчук, Н. Г. Здирко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2017. № 4. - С. 32-42.

71. Тітаренко В. В. Організація аудиту доходів підприємства. [Електронний ресурс]/В.В. Тітаренко. Режим доступу:

http://storage.library.opu.ua/online/conference/tez_49/6-26.pdf/

72. Турова Л. Л. Бухгалтерський облік фінансових результатів діяльності підприємства / Л. Л. Турова, Д. М. Маринич // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2017. - Вип. 26(2). - С. 131-133.

73. Фаріон І. Д., Перезовова І. В. Організація обліку, контролю й аналізу. Навчальний посібник. / За редакцією доктора економічних наук, професора І. Д. Фаріона. - Тернопіль: Економічна думка, 2013. - 714 с

74. Фірко Н.Б. Економічна сутність та класифікація доходів: економічний аспект. [Електронний ресурс] / Н.Б. Фірко. Режим доступу:

<http://masters.donntu.org/2014/iem/tihonovskaya/library/article3.pdf>

75. Харламова О. В. Пропозиції щодо врахування галузевих особливостей аудиту будівельних організацій / О. В. Харламова // Економіка: проблеми теорії та практики ; [зб. наук. праць ; у 6 т.]. - 2010. - Вип. 251. - Т. III. - С. 252-258.

76. Шастун С.В. Стратегія формування доходів як важливий інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: conkr_2013_1_28.pdf

77. Шмиголь Н.М. Економічна сутність доходів та дохідності в системі управління підприємством / Н.М. Шмиголь. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_7/files/EC709_46.pdf

78. Шмиголь Н.М. Принципи управління доходами в діяльності організації. / Н.М. Шмиголь. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2014_6_1/28.pdf

79. Шурміла А.О. Аналітичне забезпечення оперативного управління доходом. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vsntu/2012/econom/109-SevNTU/109-34.pdf>

80. Чібісова І. В. Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками на підприємства / І. В. Чібісова, Б.В. Левчунь // Проблеми системного підходу в економіці. - 2016. - Вип. 2. - С. 113-116.

81. Юровський Б.О. Облік і аудит доходів і витрат // Експрес-аналіз законодавчих і нормативних актів. - 2010. - № 48./

82. Яворська, Юлія "Онлайн-бухгалтерія: актуальність, переваги і недоліки [Текст] / Юлія Яворська, Тетяна Дідоренко // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м.

Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф.

Бруханський [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 337-339.

83. <http://www.nbu.gov.ua/> - Національна бібліотека України імені В.І.

Вернадського;

84. <http://www.nplu.ua/> - Національна парламентська бібліотека

України;

85. <http://gntb.gov.ua/> - Державна науково-технічна бібліотека

України.

86. www.zakon.rada.gov.ua - сайт Верховна Рада України.

87. www.bank.gov.ua - сайт Національного Банку України.

88. www.doingbusiness.org - сайт World Bank Group.

89. www.minfin.gov.ua - сайт Міністерства фінансів України.

90. www.ukrstat.gov.ua - сайт Державного комітету статистики

України.

91. www.ssmc.gov.ua - сайт Державної комісії з цінних паперів та

фондового ринку.

92. www.istock.com.ua - сайт Оприлюднення звітності відкритих та

закритих акціонерних товариств.

93. www.smida.gov.ua - сайт Системи розкриття інформації на

фондовому ринку України.

www.pwc.com-сайт PricewaterhouseCoopers. 13.<http://www.fga.kiev.ua/>

сайт нормативно-пошукової системи «Ліга».

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ДОДАТКИ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"